Poštnina plačana v gotovini. Leto LXII V Ljubljani, v petek 16. novembra 1934 Štev. 261 a Cena 1.50 Din

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

SLOVENEC

Ček. račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inserate; Sarajevo štv. 7563 Zagreb štv. 39.011, Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitarjeva 6, telefon 2992

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050 — nočna 2996, 2994 in 2050

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

Zavarujte naše vode!

Zadnje jesensko deževje je zopet povzročilo v več krajih naše domovine veliko škodo. Tako nas morajo milijonske škode vsako leto nujno poučevati o nujnih potrebah naše države, med katerimi so v prvi vrsti regulacijska dela. Marsikakšni škodi bi se izognili, če bi bile naše vode regulirane. Milijonske škode so predraga šola, katere si naše že itak oslabljeno gospodarstvo ne more več dovoliti. Zato je treba resno vzeti v roke izvršitev del, ki so nujno potrebna. Vodo nositi v morje bi pomenilo, če bi na tem mestu še z drugimi argumenti poudarjali neodložljivo potrebo velikih regulacijskih del.

Od Save do Drave in od Ljubljanice do Savinje je nešteto nujnih del. Vendar pa z njimi odlašamo, ker nam manjka denarnih sredstev. Res je, da so za regulacije rek potrebne velike vsote, toda za taka dela se morajo dobiti sredstva. Na nove davščine za take namene sploh ni misliti. Dana pa je možnost že v okviru sedanjih sredstev, in to tedaj, če z njimi racionelno gospodarimo.

Predvsem moramo poudariti dolžnost države, da prispeva v čim večji meri k velikim regulacijskim delom. Če bi hoteli zbrati sredstva samo od interesentov, potem bo to trajalo predolgo in bi med tem nastala škoda, katere sploh ni mogoče več popraviti. Tem bolj moramo od države zahtevati primerne prispevke, ker je znano, da so naši kraji dobri in vestni davkoplačevalci, ki izpolnjujejo v polni meri svoje dolžnosti. Zato je umestna zahteva, da mora država vnesti v svoj proračun veliko večje vsote za javna dela pri nas, kakor se je to dogajalo do sedaj. Vzemimo n. pr. proračun za 1933-34, ki nam je pri roki. Med izrednimi investicijskimi izdatki gradbenega ministrstva v znesku 20,480.000 Din odpade na Slovenijo samo 1,100.000 Din, in sicer 1,000.000 Din za regulacijska dela na Muri po pogodbi z Avstrijo in 100.000 Din za druga regulacijska dela na Muri. V tekočem proračunu je položaj nekoliko boljši, ker prispeva država tudi za regulacijo Ljubljanice, vendar vsa ta sredstva še ne zadostujejo za velike potrebe naših krajev, ki so geografsko večinoma gorat svet z deročimi vodami, in zahtevati moramo večji delež pri prispevkih, delež države, ki bo v skladu z dohodki države iz Slovenije.

Na eni strani je potrebno, da se dajo za naše potrebe na razpolago dovoljna sredstva, na drugi strani pa je potrebno, da se ta v proračun vnešena sredstva tudi porabijo za določene namene. Če so že na razpolago zadostna sredstva v proračunu, je treba čimprej razpisati potrebne licitacije ter jih potrditi. Regulacijska dela so taka, da lahko nastane velika škoda z zavlačevanjem. Formalnosti morajo biti opravljene čimpreje, saj gre za milijone narodnega premoženja in še celo lahko za človeška življenja. Če se neko delo začne, ga je treba dovršiti in formalnosti naj ne bodo pri tem ovira.

Za važna regulacijska dela prispeva znatno tudi banovina, za javna dela sploh pa služi banovinski bednostni fond. Banovinski bednostni fond je bil ustavljen pred dvemi leti in je sedaj torej že dve leti v veljavi, čeprav je bil prvotno zamišljen kot prehodna ustanova. Izredne potrebe v krizi so zahtevale izredne dohodke. Ti izredni dohodki pa imajo to slabo navado, da postanejo čez nekaj časa kar redni in to tudi kasneje, ko je že davno minula ona potreba, ki jih je izrecno narekovala.

Sredstva bednostnega fonda res niso znatna, zato pa je tem bolj upravičeno, da se čim plodonosneje uporabijo. Ne zdi se nam pravilno, če se porabljajo v stotine majhnih del, ki niso tako nujno potrebna. Ali ne bi bilo bolje, vsa sredstva osredotočiti na eno samo veliko delo, na katerega se po dovršitvi lahko pokaže: poglejte, kaj smo izvršili za ta denar. Ko se izvrši eno večje delo, pride na vrsto drugo in tako bi bilo treba sestaviti skrbno izdelan program za javna dela, zlasti pa označiti njih nujnost. Drugače se pa sredstva lahko preveč razblinijo in ne prinesejo one narodnogospodarske koristi, katero vsi upravičeno pričakujemo.

Bliža se zopet novi banovinski proračun za 1935-36. Uvaževanja je vreden predlog, da bi se ob tej priliki izdatki iz tega fonda izvršili res racionelno in v korist vsej Sloveniji. Na drugi strani pa bo potrebno spremeniti tudi sistem dajatev za ta fond. Danes plačujejo za ta fond tudi delavci, katerih zaslužki so taki, da bi morali prav za prav iz fonda nekaj dobivati k svoji plači. Zato je potrebno, da se čim več delavcev z nizkimi zaslužki oprosti dajatev, tako da ne bomo zmanjševali življenjske višine našega delavstva, ki je že itak dovolj nizka.

Nadaljnja sredstva, ki bi prišla v poštev za regulacijska dela, se bodo dala dobiti iz fondov za javna dela. Ti fondi se zbirajo že od decembra lani in so gotovo dosegli znatno vsoto. Želeti bi bilo, da se tudi o teh fondih javno polagajo računi, kakor se polagajo javno računi za druge državne izdatke. Le potem bo mogoče presoditi, če so se izdatki izvršili ekonomično. Tudi tu veljaj načelo, da se izdatki porabijo za večja dela, ne pa, da se razblinijo pri številnih malenkostnih delih. Le tako bodo ti izdatki dokazali svojo opravičenost in s tem tudi upravičenost izrednih dajatev zanj. Ob tej priliki pa ne smemo prezreti dejstva, da je pravilnik za izvrševanje javnih del pred mesecem dni določil, da sme znašati najnižja delavska dnevna mezda za dela v lastni režiji 20 Din. V sedanjih razmerah pomeni ta mezda prav za prav pritisk na delavske plače v nekaterih pokrajinah države, kjer je življenjska višina delavstva tako visoka, da omenjena vsota ne zadostuje skoro za golo življenje. Res je interes države, da izvrši dela čim ceneje in zato čim več, vendar pa ne sme nastopati kot konkurent na delovnem trgu in pritiskati plače navzdol. Umestneje bi bilo, da bi pravilnik za javna dela prepuščal določitev minimalnih mezd banovinam, vendar pa bi se morale tudi te zavezati, da ne bodo šle pod tamkajšnji običajni minimum delavskih plač. Ob tej priliki nam prihaja na misel tudi predlog o minimalnih delavskih mezdah. Tudi določitev minimalnih delavskih mezd bi se morala izvršiti z ozirom na krajevne razmere ali pa vsaj po banovinah. Vsebuje pa uveljavljenje osnutkov minimalnih mezd še to nevarnost, da se bodo potem vse plače stabilizirale na najnižji stopnji in podjetniki ne bodo pristajali na nekoliko višje plače, recimo, za boljše delavce, če jim bo ta osnutek dal pravico, plačevati najnižjo mezdo.

Laval o francoski zunanji politiki

Tri skrbi: Posaarje-Italija-Podonavje

Ohranimo mirno kri, gradimo mir z vztrajnim delom in ne pustimo, da nas begajo vojni strahovi

Pariz, 15. nov. c. V francoskem parlamentu in senatu sta danes zasedala zunanjepolitična odbora. Na tej seji je novi zunanji minister Pierre **Laval** podal obširen ekspoze francoske zunanje politike. Ta svoj ekspoze je Laval podal že na dopoldanski seji ministrskega sveta, ki se je sestal pod predsedstvom predsednika republike Lebruna na Elizeju. Dasi je znano, da so seje francoskega zunanjepolitičnega odbora tajne, so vendar med časnikarje prispele nekatere govorice, ki dajo vsaj nekoliko slike, kako bo Laval razvijal naprej francosko

Laval

zunanjo politiko. Laval je v svojem ekspozeju predvsem omenil, da trenotno prevladujejo probleme francoske in s tem vse evropske politike trije problemi: **posaarski problem**, problem **francosko-italijanskega zbližanja** in problem **Podonavja.**

Kakor se je že iz preobrata francoske notranje politike opazilo, stremi francoski narod predvsem za tem, da ohrani popolnoma **mirno kri in da se ne da razpaliti po nobenih vidikih, ki bi mogli tako notranji kakor tudi zunanji mir republike ogrožati.** Ta osnovna lastnost francoske politične miselnosti podaja s tem tudi stvaren temelj za presojanje vseh treh problemov, do katerih mora francoska zunanja politika zavzeti svoje stališče.

Posaarje:

„Francije ne bodo presenetili"

Glede Posaarja se je položaj zelo razčistil z jasnim stališčem Anglije, ki je ponovno dokazala, da jemlje vse določbe mirovnih pogodb in pa locarnskih pogodb tako, da se mora Francija samo veseliti tega zvestega zavezništva. Jasno je, da bo tudi Italija sedaj morala zavzeti glede Posaarja isto stališče in je zato izključena vsaka bojazen, da bi mogla Francija glede Posaarja biti kakorkoli presenečena. S tem je načelno stališče francoske zunanje politike dovolj jasno. Glede tehničnih vprašanj, ki spremljajo izvedbo posaarskega plebiscita, pa je Francija pokazala toliko dobre volje, da ji v tem oziru nihče ne more ničesar očitati. Saj je Francija najbolj podpirala delo Sveta trojice v Rimu in sedaj poskuša s sodelovanjem svojih finančnih ekspertov v tem Svetu odpraviti zadnje finančne težave, ki bi mogle izviratí iz posaarskega spora.

Italija:

„Iskreno želimo sporazuma"

Kar se tiče francosko-italijanskega razmerja, je Laval poudaril, da se razmerje med obema državama po zadnjih izjavah Mussolinija v Milanu in pa po zadnjih navodilih pokojnega Barthouja ni bistveno spremenilo. Francija iskreno želi zbližanje in popolen sporazum s svojo sosedo. Laval je posebno poudaril, da trenotno ni več neposrednih spornih točk med Francijo in Italijo, ki so še n. pr. pred leti izključevale sleherni sporazum med obema državama. Politika pomorskih konferenc je propadla in zato je direkten sporazum med Italijo in Francijo glede razdelitve sil v Sredozemskem morju danes bližji svoji rešitvi nego kdajkoli poprej. Težje je stališče, ki ga bo morala Francija razčistiti z Italijo glede razdelitve sfer in pomirjenja v Srednji Evropi. Francija v tem oziru nikomur ne more vsiljevati drugih prijateljev, nego si jih je sam izbral, in zato bo pač načelo zvestobe svojim prijateljem in zaveznikom ohranilo vso svojo moralno in politično moč.

Podonavje:

„Miroljubno, a jasno, odločno"

Kakor more Francija gledati mirno na vse svoje delo za pomirjenje Evrope tako glede posaarskega problema kakor tudi glede italijansko-francoskih odnošajev, tako je tudi njeno stališče glede politike v Podonavju vseskozi miroljubno, a vendar jasno in odločno. V tem delu Evrope si lahko čestita Francija, da je z Malo zvezo ustvarila največji steber miru in reda. Glede madjarskega revizionizma si danes nikakor ni treba nikomur ustvarjati večjih iluzij, nego so bile te možne še pred leti, ko so lahko nezadovoljneži bolj izrabljali nered, nego ga morejo danes. Glede avstrijskega vprašanja pa je stališče Francije skorajda istovetno s stališčem Italije, ki sta obe enako zainteresirani na neodvisnosti Avstrije. V vse probleme, ki se tičejo srednjeevropskega miru, je treba prinesti le dovolj odkritosti in jasnosti, tako da bo možno pravilno presojanje moči, reda in miru. Le tako bo mogoče pristopiti k takojšnjemu razreševanju vseh trenotnih težav. Ohranimo mirno kri, vztrajno delajmo za mir in ne pustimo, da nas begajo vojni strahovi!

Pogajanja z Italijo z veliko brzino

Rim, 15. nov. b. Francoski poslanik v Rimu, de Chambrun, ki bi se moral vrniti iz Pariza v Rim še v teku tega tedna, je odgodil svoje potovanje na prihodnji teden. Po informacijah tukajšnjih listov želi francoski zunanji minister Laval, da pride de Chambrun v Rim tako pripravljen, da se v pogajanjih med Italijo in Francijo lahko popolnoma razčistijo odnosi obeh držav. Laval smatra, da njegova pot v Rim ne sme biti začetek, ampak mora biti stvarni konec prizadevanj za italijansko-francosko zbližanje, ki naj dovede do popolnega uspeha. Po navodilih francoskega zunanjega ministra Lavala se je pričelo v francoskem zunanjem ministrstvu z izdelavo obširnega spisa, ki ga bo de Chambrun ponesel s seboj v Rim. **Ta spis bo obsegal okoli 100 na pisalni stroj spisanih strani. V njem bodo točna navodila, po katerih se bo de Chambrun pogajal z italijansko vlado. Ta spis ne obsega samo vprašanj, ki zanimajo neposredno Italijo in Francijo, temveč tudi vsa ostala evropska vprašanja. Spisu so priloženi še nekateri drugi spisi in zemljepisne karte, ki se nanašajo na kolonijalna vprašanja v severni Afriki. Zunanji minister Laval je spis že proučil in bo do konca tega tedna pripravil vse, tako da se bo de Chambrun lahko vrnil popolnoma podkovan v Rim v začetku prihodnjega tedna ter nemudoma nadaljeval začeta pogajanja.**

Prestolni govor kralja Karola

Ganljive besede v spomin našega blagopokojnega kralja

Bukarešt, 15. nov. c. Danes se je sestal romunski parlament na svoje redno zasedanje. Otvoritveni govor je imel sam kralj Karel. V uvodu svojega govora se je kralj Karel s prisrčnimi besedami spomnil svojega pokojnega svaka, pokojnega kralja Aleksandra, in pa častnega državljana Romunije, pokojnega Barthouja. V ostalem delu svojega govora se je kralj Karel dotaknil vseh problemov romunske notranje in zunanje politike. Poudaril je, da bo Romunija še naprej vodila politiko zvestobe in zavezništva s svojimi starimi preizkušenimi prijatelji. S posebnim veseljem je kralj govoril o zbližanju med Bolgarijo in Romunijo. Čestital si je tudi k obnovitvi diplomatskih odnošajev med Sovjetsko Rusijo in Romunijo. Zunanjepolitični del njegovega govora je izzvenel v manifestacijo miru, ki jo je izrazil s temi-le besedami: »Mir z vsemi in mir za vse!«

Odstavek prestolnega govora, ki je posvečen spominu blagopokojnega kralja Aleksandra I., pravi:

V tem svečanem trenutku, ko se pripravljate za nadaljevanje dela, mislim, da mi ni treba opozoriti, da se spomnimo viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja, padlega kot žrtev atentata, ki je zbudil ogorčenje vsega sveta. Romunski narod, ki v najglobljem sočutvovanju čuti bolest jugoslovanskega naroda, ki ga je s strašno smrtjo njegovega vladarja zadela najtežja žalost, ki sploh more zaviti v črnino zgodovino kateregakoli naroda, bo ohranil kralju-prijatelju in zavezniku Romunije večno zvestobo in hvaležen spomin. Nj. Vel. jugoslovanski kraljici Mariji, za katero zmeraj bijejo naša srca, pošilja romunski narod izraze svojega globokega spoštovanja in največjega sožalja.

*

Litvinov - odžagan?

Varšava, 15. nov. b. Po vesteh iz Rige se potrjujejo vesti o spremembi v vodstvu komisarijata zunanjih poslov. Sedanji sovjetski komisar za zunanje zadeve Litvinov mora podati ostavko. Njegova demisija bo sprejeta po njegovem povratku iz Kovna in iz Ženeve. Na njegovo mesto je postavljena, tako se poroča, kandidatura Tamonjakova, ki je pristaš spremembe zunanje politike sovjetske Rusije v Evropi. Če pride zares do takšne spremembe, se bo sovjetska zunanja politika spremenila v tej smeri, da se poglobijo med Poljsko in Rusijo prijateljski odnosi in da se doseže čim tesnejše zbližanje med Rusijo in Nemčijo.

Dunajska vremenska napoved: Nestalno z dežjem. Bliža se hladnejše vreme.

Zagrebška vremenska napoved: Precej stalno, oblačno in megleno. V Primorju in višjih gorskih predelih jasneje, temperatura zmerna.

Važna posvetovanja v Pragi

„Poševna pot" iz Italije v Pešto

Gömbös zapovedal zgradbo ceste iz Šentgotarda v Budimpešto

Praga, 15. nov. TG. Letošnji posvetovalni sestanek generalnih štabov Male zveze se vrši v Pragi, ker je na vrstnem redu Češkoslovaška. Iz Jugoslavije in Romunije sta prišla oba šefa generalnega štaba general Nedić in general Antonescu. Politični položaj se je vsled tako uspešnega mirovnega delovanja blagopokojnega jugoslovanskega kralja tako spremenil in izboljšal, da je bilo posvetovanje vojaških zastopnikov treh zveznih držav potrebno, saj je znano, da je romunska meja na ruski strani popolnoma razbremenjena vsled raznih pogodb, ki so bile letos podpisane. Ravnotako je tudi Balkanska zveza, delo pokojnega jugoslovanskega kralja, napetost na Balkanu popolnoma odstranila.

Pozornost je vzbudil sklep madjarske vlade po vrnitvi generala Gömbösa iz Rima in z Dunaja, da bo madjarska vlada nemudoma začela z gradbo velike avtomobilske ceste od Šentgotarda mimo Blatnega jezera in dalje proti Budimpešti, ker pada preveč v oči, da je zgradba te ceste v neposredni zvezi z raznimi italijanskimi načrti o poševni cesti, ki naj bi se začela v Vidmu ter šla čez Celovec dalje na Gradec in bi pri Šentgotardu zadela na madjarsko cesto.

Visoko odlikovanje gen. Nediča

Jugoslovanski načelnik generalnega štaba general Nedić je bil pri tej priliki od vojnega ministra Bradača v imenu predsednika republike odlikovan z redom belega orla prve stopnje. Minister je izjavil, da smatra za veliko čast, da more tako odličnega častnika bratske jugoslovanske armade odlikovati z redom, ki je izraz spoštovanja, ki ga v vsej Češkoslovaški in posebej še v češkoslovaški vojski vživa. Enako odlikovanje je sprejel tudi romunski šef generalnega štaba general Antonesca.

Knez Windischgrätz ponesrečil

Gradec, 15. nov. TG. Včeraj se je na potu iz Gradca, kjer se je že nekaj časa zdravila njegova soproga, nazaj v Jugoslavijo ponesrečil knez Oto Windischgrätz, ko je pri Špilju na avstrijskem ozemlju njegov avto zadel v besnečega motociklista. Avtomobil in motorno kolo sta razbita. Knez in kneginja sta dobila hude poškodbe in sta bila prepeljana v neko graško zdravilišče. Njuna 8 letna hčerkica pa je ostala čudežno nepoškodovana, ker je pri udaru zletela iz avtomobila v cestni jarek. Poškodbe kneza in kneginje pa niso smrtnonevarne.

Mandžurija kaže rogove

Tokio, 15. nov. b. Japonski svetovalec mandžurskega cesarja Unami je podal ostavko in tako, odpotoval v Tokio. Trdi se, da je njegova ostavka prišla kot posledica številnih sporov med njim in Puijem, ki hoče voditi nekako svojo lastno politiko. Unami bo ob priliki debate o novih kreditih Mandžuriji ostro nastopil proti Puiju in zahteval, da se dajo Japonski večja jamstva, ker se zna drugače lepega dne Mandžurija postaviti na lastne noge in pričeti borbo proti japonski politiki.

Naše socialne ustanove ogrožene

Nekateri gospodje, ki sede pri SUZOR-ju v Zagrebu, so mnenja, da je prav sedaj ugoden trenutek za uresničitev njihovih starih teoretičnih načrtov na socialnem polju. V Sloveniji že dolgo vemo, da nekatere naše socialne ustanove, ki smo si jih Slovenci sami zgradili, SUZOR-ju niso ravno povšeči v tej obliki, kakor jih imamo. Najnovejši predlog SUZOR-ja pa kaže, da se ni zadovoljil samo s tem, ko je okrnil samostojnost bolniških blagajn v Sloveniji ter jih podredil sebi, čeprav more naše delavsko bolniško zavarovanje gledati že na 40 let svojega delovanja, najnovejše zahteve SUZOR-ja kažejo izredno dober tek tudi po drugih slovenskih socialnih ustanovah. Največja in prva pa je naš Pokojninski zavod. Verujemo, da vlada po nekod zavist za tako mogočne in uspešne socialne ustanove, kakor je Pokojninski zavod, nikoli pa nismo verjeli, da bi bil možen stvaren predlog z resne strani o ukinjenju samostojnosti te ustanove.

Predlog SUZOR-ja obsega dvoje: 1. razširjenje nameščenskega zavarovanja, ki je bilo doslej obvezno samo v Sloveniji in Dalmaciji, na vso državo; 2. uvedbo delavskega zavarovanja za starost, smrt in nezgode.

Ponovno in ponovno je »Slovenec« in z njim vsa slovenska javnost zahtevala uvedbo delavskega zavarovanja za starost, smrt in nezgode, pa tudi za primer brezposelnosti, česar predlog SUZOR-ja ne vsebuje. O potrebi takih socialnih zavarovanj ni treba še posebej govoriti, ker so v programu sleherne socialno misleče skupine, ker odgovarjajo sodobnim naziranjem in pa krščanski etiki. Ta ukazuje, da delavec v tako resnih primerih, kakor so smrt, nezgode in brezposelnost, ne sme biti prepuščen sam sebi, niti ne njegova družina, prav tako je pravično in samo ob sebi umevno, da delavec, ki dela po 30, 40 in več let, najde na stara leta miren kotiček in dobi vsaj primerno rento za skromno preživljanje do konca dni. To je uvedeno že po marsikaterih državah in mnogi naši izseljenci so srečni, ki dobivajo sedaj rente n. pr. iz Nemčije, ugodnost, kakor jo poznajo pri nas samo rudarji in plavžarji. Že sedaj vemo, da je v teku akcija nekaterih domačih gospodarskih krogov proti razširitvi delavskega socialnega zavarovanja. Mi to akcijo že vnaprej označujemo za zgrešeno.

Prav tako pa smatramo za primerno in pošteno, da se pokojninsko zavarovanje za nameščence uvede tudi po drugih pokrajinah v državi. To bo slovenski trgovini in podjetnosti celo v korist, ker bi s tem odpadla za južno podjetnost možnost socialnega dumpinga, ki sedaj zaradi dejstva, da do sedaj nima bremen tega zavarovanja, dejansko obstoji, s čimer se slabša možnost slovenske konkurence.

V načelu smo torej za oboje: za razširitev delavskega zavarovanja in za posplošitev nameščenskega pokojninskega zavarovanja. Odločno pa smo proti obliki, kakor si jo zamišljajo gospodje pri SUZOR-ju. Predlog tega zavoda namreč določa, naj bi se prispevki iz vse države, ki prihajajo na naslov starostnega zavarovanja, bodisi nameščenskega, bodisi delavskega, zbirali pri SUZOR-ju, SUZOR pa bi dodeljeval posameznim pokrajinam. V Sloveniji bi bile s tem udarjene tri ustanove: Pokojninski zavod, Bratovska skladnica in OUZD. Gospodje pri SUZOR-ju namreč niti svoji podrejeni podružnici OUZD ne zaupajo niti toliko, da bi mogla ta sama zbirati in na svojem področju sama izplačevati rente. Izmed okrožnih uradov v državi je ljubljanski skoraj sedini, ki je aktiven, vsi drugi okrožni uradi so pasivni. Torej zopet nov primer, da Slovenija v socialnem oziru v znatnem obsegu nosi druge pokrajine. Gospodje dobro vedo, da je SUZOR pasiven in bi se te pasivnosti očitno radi iznebili na ta način, da bi uvedli starostno zavarovanje, ki bi ga delavci plačevali po 20 in še več let, preden bi sploh prišli do prvih rent, koliko od teh rent bi prišlo na slovenske delavce po 20 in več letih, je še vprašanje, ako bo skupni fond upravljal SUZOR v Zagrebu.

Še hujši so načrti SUZOR-ja proti Pokojninskemu zavodu. SUZOR bi rad tudi prispevke slovenskih in dalmatinskih nameščencev (dalmatinskih članov pri Pokojninskem zavodu je komaj kakšnih 5%) sam pobiral in iz tega fonda po svojem lastnem ključu odračunaval Pokojninskemu zavodu dohodke, seveda s primernimi procentualnimi odbitki. Dohodki Pokojninskega zavoda bi se na ta način občutno zmanjšali in poslabšalo bi se starostno zavarovanje slovenskih nameščencev. Samostojnost Pokojninskega zavoda bi bila ukinjena in vse ogromno, skoraj 300 milijonsko premoženje bi dejansko upravljal SUZOR, ki do sedaj nima za naš Pokojninski zavod niti trohice zaslug. To bi predstavljalo pravo razlastitev skupnega in z velikimi žrtvami zbranega premoženja slovenskih nameščencev! Gospodje pri SUZOR-ju naj se zavedajo, da bomo Pokojninski zavod in njegovo samostojnost branili do zadnjega! Nimamo nič proti temu in celo ljubo nam je, ako se po drugih pokrajinah v državi osnujejo samostojni pokojninski zavodi, ki naj začno s svojim denarjem in naj gospodarijo z njim, kakor vedo in znajo!

Predlog SUZOR-ja ne omenja tudi nič rudarjev, ki imajo že svoje starostno zavarovanje pri bratovskih skladnicah. Da bi gospodje po pomoti pozabili rudarje in plavžarje, tega ne verjamemo, očividno bi SUZOR rad upravljal tudi bratovske skladnice in bi se rudarsko starostno zavarovanje zaradi tega še bolj poslabšalo. Vse skupaj pa bi pomenilo ogromen odtok denarja iz Slovenije, da, morda sploh gospodarsko uničenje naše banovine, ker je gotovo, da se denar v Slovenijo ne bi vračal v taki meri, kakor bi se odtekal v Zagreb.

Predlog, kakor si ga zamišljajo gospodje pri SUZOR-ju, pomeni tudi v socialnem oziru pravo skazo in bo povzročil, ako se uresniči, še večjo brezposelnost med delavci in nameščenci. Saj bi po njem le tisti trgovec bil dolžan zavarovati svoje pomočnike, ki jih ima vsaj dva ali več, in le tisti tovarnar svoje delavce, ki jih ima 20 ali več. Nešteto trgovcev po mestih in deželi bo takoj odpustilo enega od svojih dveh pomočnikov, samo da jim ne bo treba plačevati starostnega prispevka, in tovarnar, ki ima, recimo, 25 delavcev, jih bo hitro odpustil 6, da mu ne bi bilo treba ostalih 19 zavarovati. Pomočnik pri kakšni večji tvrdki, ki je bil zavarovan, recimo, osem let, pa bi potem našel delo kot edini sotrudnik malega trgovca, bi tako izgubil pravico do starostnega zavarovanja. V vsakem oziru je ta predlog zgrešen, v splošnem oziru pa pomenja veliko nevarnost za slovenske nameščence in delavce ter s tem za vso Slovenijo.

Neka seja je bila že te dni o tem v Zagrebu. Javnosti ni znano, kakšno stališče so zavzeli slovenski zastopniki. Danes je v Belgradu zopet anketa, na katero je odpotoval tajnik Zbornice za TOI g. Ivan Mohorič. Možno je, da bo ljubljanska zbornica kot zastopnica delodajalcev tudi v načelu nastopila proti uvedbi starostnega zavarovanja za delavce, česar ne bomo odobravali. Zahtevamo pa od tega gospoda in od vseh slovenskih zastopnikov ter od vseh resnih socialnih politikov v državi, da z vso energijo in do zadnjega branijo pravice slovenskih socialnih ustanov, zlasti pa Pokojninskega zavoda, ki mora upravljati samostojno tudi bodoče starostno zavarovanje slovenskih delavcev, in sicer brez nadzorstva in posredovanja zagrebškega SUZOR-ja!

Načrti vojnega ministra Bradača

Češkoslovaška gradi trdnjave

Preosnova vzgoje mladine - Preselitev vojne industrije

Praga, 15. nov. l. Češkoslovaški vojni minister Bradač je imel pred proračunskim odborom daljši govor, v katerem je izpovedal nekaj stvari, ki so vzbudile po vsej državi in brez dvoma tudi po inozemstvu največjo pozornost.

Najprej je poudaril, da češka industrija, ki pride v poštev za narodno obrambo, silno neugodno leži na obronkih državne meje, tako, da bo morala vlada storiti vse, da jo prenese v notranjščino, da bo v primeru vojne bolj zavarovana in bo mogla služiti svojim namenom.

Vojna uprava želi tudi izvesti sistematično vzgojo mladine za narodno obrambo. Mladina si mora postati svesta dolžnosti, ki jih ima do države in do njenega obstoja. Telovadba sama za to ne zadostuje. Potrebne so vojnoobrambne vežbe, ki bodo nekako pripravljale na vojaško službo. Vojno ministrstvo vztraja pri dveletnem službenem roku in zahteva vpeljavo obvezne vojnoobrambne službe za vso češkoslovaško mladino.

Vojno ministrstvo vztraja pri tehnični izpopolnitvi svoje vojske. Naša armada, je dejal vojni minister, mora biti »motorizirana«, in to v najkrajšem, če hoče izpolnjevati naloge, ki jih od nje pričakuje domovina. Prav posebno pozornost je treba posvetiti letalstvu, ki še nikakor ni na višku, posebno kar tiče obrambe proti letalskim napadom.

Češkoslovaška pač ne more graditi obrambnih trdnjav na meji v isti meri, kot to delajo druge države, ki imajo za to večja sredstva. Toda kljub temu mora nekaj posebno izpostavljenih mest utrditi na čisto svojstven način in bo z utrjevalnimi deli takoj začela. Načrti so vsi izdelani. Z deli pričnemo, ko odjenja zima.

Vojna uprava zahteva tudi izboljšanje cestnega omrežja, ker v primeru vojne bo vse breme ležalo na cestah. Tudi bo potrebovala vojna uprava v primeru vojne predvsem civilne avtomobile težje vrste in je v to svrho že pripravila poseben zakon, ki bo omogočil mobilizacijo vseh avtomobilskih vozil v državi.

Schuschniggov obisk v Rimu

Dunaj, 15. novembra. »Reichspost« je objavila značilen komentar k poročilu svojega rimskega dopisnika o namenih obiska kanclerja Schuschnigga v Rimu. List pravi, da ni slučajno, da odpotuje avstrijski kancler v Rim takoj za madjarskim ministrskim predsednikom Gömbösom. Obe potovanji potrjujeta, da je rimski sporazum dovedel do tesnega sodelovanja med Italijo, Avstrijo in Madjarsko. Toda sestanek med Mussolinijem in dr. Schuschniggom je še večjega pomena. Sestanek (med njima) v Florenci je bil zgolj zasebnega značaja, sledil je atentatu na Dollfussa. Sedanji Schuschniggov obisk v Rimu je uradnega značaja. Avstrijskega kanclerja bo italijanski ministrski predsednik sprejel prav slovesno, to je z vsemi častmi, ki mu gredo. »Učinek marsejske tragedije na notranji politični položaj v Jugoslaviji,« piše list, »in italijansko-francosko zbližanje, utrjujejo zunanjo politiko, kakor je bila določena v rimskem paktu. Zadnje resolucije belgrajske konference Male zveze in Balkanskega sporazuma so pokazale, da je bila evropska in podonavska politika Italije, Avstrije in Madjarske pravilna.«

V istem smislu piše N. Weltblatt in hvali »italijansko miroljubno politiko«. Iz Milana poročajo, da so tam povabili zunanjega ministra Berger-Waldenegga, naj bi predaval o predmetu »Notranja politika kanclerja Dollfussa«. Minister je vabilo sprejel.

Avstrijski proračun

Dunaj, 15. nov. b. Vlada je objavila načrt državnega proračuna za l. 1935. Po tem načrtu znašajo izdatki državnega proračuna za leto 1935 1.993,990.000 šilingov, dohodki pa 1.880,550.000. Primanjkljaj znaša torej 111,340.000. Povišani so samo izdatki za vojsko, ki znašajo 232,470.000, od česar odpade na vojaštvo 115,910.000, na policijo 67,910.000, na orožništvo 37,540.000, na pomožne čete pa 11,056.000. V primeru s preteklim letom so se stroški znižali za 43,000.000 šilingov.

Vladna kriza v Belgiji

Bruselj, 15. novembra. c. Mandatar krone Jaspar se je danes ves dan posvetoval z vodilnimi osebnostmi belgijske politike. Zdi se, da so Jasparjevi razgovori že tako napredovali, da bo do jutri zvečer sestavljena nova belgijska vlada. Nova vlada bo predvsem branila belgijski frank in nikakor ne bo dopustila razvrednotenja belgijske valute. Popoldne se je Jaspar sestal tudi z voditelji belgijske socialistične stranke. Ti so mu sporočili, da je predsedstvo stranke sprejelo sklep, da dovoli poslancem, da vstopijo v novo vlado, ali pa, da jo podpirajo. Jaspar še ni dal svojega odgovora na to, ali sprejme socialiste v vlado, ker ni dobil mandata za sestavo koncentracijske vlade, temveč je njegov mandat omejen s predlogom, da sestavi enotno vlado, sestavljeno iz katolikov in liberalcev.

Pariz, 15. nov. c. Vest, da je belgijski kralj Leopold poveril mandat za sestavo vlade katoliškemu voditelju Jasparju, je vzbudila tukaj zelo veliko zadovoljstvo. Ve se namreč, da je Jaspar zagovornik zlate valute.

Uvažanje tiska v madjarskem jeziku prepovedano

Belgrad, 15. nov. m. »Službene novine« objavljajo odlok notranjega ministra J. br. 50615 z dne 10. novembra 1934, s katerim se prepoveduje uvažati in razširjati v našo državo vse knjige, časopise in liste, ki se tiskajo in izhajajo na Madžarskem ali kjerkoli drugod.

Maršal Franchet - član akademije

Rouen, 15. nov. c. Maršal Franchet d'Esperay je bil danes izvoljen za člana francoske akademije za sedež pokojnega maršala Lyauteya. Na sedež pokojnega zgodovinarja Camillea Julliana je bil izvoljen senator in bivši minister Leon Berard.

Čez Tiho morje

Newyork, 15. nov. b. Večja eskadra ameriških letal se je pripravila za polet čez Tiho morje do Filipinov. Gre za poskusen polet popolnoma novih letalskih tipov na večje oddaljenosti. V krogih strokovnjakov z največjim zanimanjem pričakujejo početek tega poleta nad Pacifikom, kajti ameriški vojaški krogi polagajo na to vožnjo velike nade.

Ribbentropova tavanja

Pariz, 15. nov. c. Današnje večerno časopisje piše, da se je von Ribbentrop iz Londona odpeljal k svojim prijateljem na Škotsko. Precejšnjo senzacijo pa je vzbudila vest, ki je takoj nato prispela v Pariz, da bo namreč von Ribbentrop iz Škotske prav kmalu odpotoval v Pariz in nato v Rim. Časopisje sklepa, da je dobil von Ribbentrop v Londonu nasvet, naj tudi v Parizu in v Rimu pove isto o miroljubnosti Nemčije, kar je že govoril v Londonu. S tem je angleška vlada ponovno dokazala, da se z Nemčijo ne misli pogajati na svojo roko.

*

Pariz, 15. novembra. c. Doumergue je danes zjutraj ob štirih odpotoval z avtomobilom na svoje posestvo v Tournefeuille v južni Franciji.

Zbor pravnikov v Vatikanu

Vatikansko mesto, 15. novembra. m. Na mednarodnem pravniškem kongresu, ki je pričel zasedati včeraj v Vatikanu, je bil o priliki otvoritve izvoljen za podpredsednika kongresa dr. Odar, vseučiliški profesor iz Ljubljane. Na kongresu je zastopanih 80 univerz in 23 narodov. Na kongresu bosta imela predavanje tudi dr. Odar in dr. Kušej, oba vseučiliška profesorja na ljubljanski univerzi.

Popusti po nemških železnicah

Belgrad, 15. novembra. Nemški prometni urad poroča, da bodo nemške državne železnice dovolile vsem tujcem namesto dosedanjega 25 odstotnega popusta 60 odstotni popust, in sicer od 21. decembra do 17. marca (zimska sezona), od 13. aprila do 29. aprila, in od 1. junija do 31. oktobra (počitnice). Potnik mora prebiti v Nemčiji najmanj 7 dni in mora kupiti vozni list od nemške meje in nazaj na nemško mejo že vnaprej v tujem potniškem uradu. Vozni listki za zimsko sezono in za počitnice veljajo dva meseca, ne smejo pa prekoračiti v zimski sezoni 17. marca, v počitnicah pa 31. oktobra.

Osebne vesti

Belgrad, 15. novembra. Imenovani so za višjega tajnika v V. skupini na delavnici v Vel. Bečkereku inž. Ernest Sanein, višji tajnik smederevske delavnice; za poverjenika v 6. skupini na strojnem oddelku inž. Karlo Ermenc, poverjenik v isti skupini v kurilnici v Srbski Moravici; za višjega pristava v 7. skupini v bjelovarski kurilnici inž. Vladimir Tegl, višji pristav v kurilnici Zagreb, glavni kolodvor.

Belgrad, 15. nov. m. Napredovala sta v 1. stopnjo 2. pol. skupine kasacijska sodnika pri Stolu sedmorice odd. B v Zagrebu Anton Nagode in Remidij Bučič.

Belgrad, 15. nov. m. V tukajšnji francoski cerkvi sta se danes popoldne poročila Ljubinka Simičeva iz Belgrada in dr. Ivo Smrečnik iz znane ljubljanske katoliške družine. Pri poroki sta bila za priči dr. Bojan Pirc, šef odseka centralnega higijenskega zavoda v Belgradu, in generalštabni kapetan Ernest Peterlin. Mlademu paru iskreno čestitamo!

Železničarji pri ministru

K naši, dne 14. novembra t. l. pod naslovom »Železničarji pri ministru«, objavljeni vesti smo dobili še sledeče pojasnilo:

Združenje jugoslovanskih nacionalnih železničarjev in brodarjev je izposlovalo sprejem deputacije železniških delavcev, članov UJNŽB, ki pa niso bili samo iz kurilnic in delavnic, temveč vseh strok, dne 13. novembra t. l. pri gospodu ministru saobračaja Ognjenu Kuzmanoviču, da mu obrazloži težave, v katerih se železniški, predvsem progovni delavec nahaja. Deputacijo je vodil in isto predstavil g. ministru podpredsednik Centralnega odbora g. Vuletić, Oblastno upravo Ljubljano pa sta zastopala v tej deputaciji gg. Koprivec in Ropret. Ob tej priliki je g. Koprivec tudi govoril in naslikal g. ministru težko stanje železniškega delavstva, predvsem onega progovne službe, ter ostale zahteve in prošnje, ki so vsebovane v sledečih točkah:

1. Najvljudneje prosimo g. ministra, da se čimprej uvede zopet 8 urni delovnik in osigura 25 delovnih dni na mesec z maksimalno povečano dnevnico po čl. 20 pravilnika o delavcih.

2. Da se vsem delavcem povrne nepravilno odvzetih 10% v letu 1931-32, kakor tudi vsa dolgovanja železniške uprave.

3. Da se vsi delavci brez razlike stroke sprejmejo v penzijski fond, brez ozira na starostno dobo in sicer oni, ki so bili v službi državnih železnic na dan 1. julija 1930.

4. Da se vsem delavcem odmerja letni dopust po pravilniku.

5. Da se povrne delavcem povlastica za prevoz drv, premoga in živeža.

Razen tega je g. Koprivec v imenu Udruženja jugoslovanskih nacionalnih železničarjev in brodarjev navedel g. ministru tudi vse one prilike in neprilike, katerim je naš železniški delavec izpostavljen in s tem prikrajšan na svojih prejemkih.

Sprejem deputacije, njeno vodstvo, ter tolmačenje zahtev in potreb je izključno delo Udruženja jugoslovanskih nacionalnih železničarjev in brodarjev, ne pa, kot je v Vašem dopisu na splošno navedeno — železniških delavcev.

Oblastni odbor Udruženja jugoslovanskih nacionalnih železničarjev in brodarjev — Ljubljana.

Zahvala ministra

Belgrad, 15. nov. AA. Ob smrti in pogrebu blagopokojnega viteškega kralja Zedinitelja so železniška, poštna, brzojavna in parniška služba morali vršiti izredno težko službo. Prometni minister Ognjen Kuzmanovič je zato poslal osebju prometnega ministrstva tole pohvalnico: S pohvalo naglašam visoko pojmovanje in vestno izpolnjevanje dolžnosti železniškega, poštnega in brzojavnega ter parniškega osebja v tem času. Upam, da bo prizadevnost osebja prometnega ministrstva ostala vedno na dostojni višini.

Avstrijski begunci se selijo

Pred izpraznitvijo begunskih taborišč v Varaždinu

Ormož, 15. novembra.

Kakor je »Slovenec« že poročal, se nameravajo hitlerjevski emigranti, ki se nahajajo sedaj po raznih taboriščih, izseliti iz naše države. O tem se doznavajo še naslednje podrobnosti: Preteklo soboto je poveljstvo varaždinskega taborišča razglasilo svojim tabornikom, naj pospravijo svoje stvari in naj se pripravijo za pot v Nemčijo. V Varaždinu bodo dne 22. t. m. natovorjeni v posebne vlake, ki jih bodo prepeljali v eno izmed naših pristanišč. Od tam pa jih bo posebni parnik iz Nemčije po tri tedne trajajoči vožnji prepeljal v neko nemško luko, odkoder jih bodo zopet s posebnim vlakom prepeljali v kraj Tanzen. Ali bodo tam živeli svobodno, ali pa še naprej v taboriščih, tega vodstvo emigrantom doslej še ni izjavilo. Obenem z varaždinskimi taborniki bodo prepeljani v Nemčijo tudi emigranti iz ostalih jugoslovanskih taborišč. Naše oblasti so dale zadnje dni dovoljenje, da se smejo do odhoda v Nemčijo gibati nekoliko svobodneje. Onim emigrantom, ki so iz avstrijskih obmejnih krajev so celo dovolili, da se gredo lahko poslovit na mejo od svojih sorodnikov. In res stojijo od ponedeljka dalje v obratu vsi avtomobili, ki jih imajo emigranti, vsa motorna kolesa in okoli 20 varaždinskih avtotaksijev. Vsa ta vozila prevažajo emigrante iz taborišč do avstrijske meje in nazaj. Na meji pa se dogajajo pretresljivi prizori. Starši se s solzami v očeh poslavljalo od svojih nepremišljenih sinov. Sorodniki prinašajo od doma obleko in druge stvari, ki jih nameravajo begunci vzeti s seboj v Nemčijo. Dogajajo pa se tudi slučaji, da na primer starši svojega sina, ki se je prišel poslovit, vzamejo kratkomalo s seboj v Avstrijo. Bili pa so v vseh teh slučajih emigranti v Avstriji aretirani. Pri prestopu meje so jih avstrijski obmejni uradniki ujeli.

Dnevni izdatek 18.000 Din

Za golo prehrano se potroši v varaždinskem taborišču dnevno okoli 10.000 Din. Poleg tega pa dobi vsak emigrant dnevno 5 Din dijete, 2 Din za cigarete, tako, da znaša dnevna poraba, oziroma izdatek taborišične blagajne v Varaždinu 18.500 dinarjev.

Nova godala

Skoraj neverjetno se sliši, da je taborna komanda pred nedavnim naročila iz priznane tovarne v Niechlu popolnoma nove instrumente za svojo godbo, ki jo vodi emigrant Gašpar Resch. Instrumentov je 42 in jih pričakujejo v Varaždinu za to soboto. Kupnina znaša 54.000 Din in je že izplačana.

Nove uniforme

Pred približno enim mesecem je dobil prvi del emigrantov nove uniforme. Blago za uniforme je dobavil neki trgovec iz Murske Sobote. Vse te uniforme, ki so deloma še neizgotovljene, stanejo približno 600.000 Din.

Begunci imajo denar

Najzanimivejše je vprašanje, odkod imajo emigranti tako ogromna sredstva. Skupaj je varaždinska taboriščna blagajna izplačala od časa avstrijske emigracije v Jugoslaviji nad 900.000 Din. Kljub temu pa vodstvo z denarjem ni nikdar v zadregi in se v poveljstvu še vedno razgovarja o načrtih, katerih uresničitev bi stala stotisoče dinarjev. Šele sedaj, ko emigranti takorekoč že odhajajo, so glede izdajanja virov, iz katerih prejemajo denar, nekoliko bolj dostopni. Tako so vašemu dopisniku izdali, da so samo nemške evangelijske kolonije iz Amerike, predvsem iz Buenos Airesa, kjer so uvedli potrebno nabiralno akcijo, založile za emigrante s takšnim zneskom, da bi samo s tem denarjem lahko vzdrževali emigrante čez zimo v največjem udobju. Še izdatnejša je bila pomoč od nekega nemškega milijonarja, ki je sedaj v Ameriki. Ta je poslal za emigrante pred približno štirimi meseci ček za milijon dinarjev, vendar po vodstvo doslej čeka še ni izkupilo, ker ima že dovolj drugih sredstev.

Kam: v Nemčijo ali v Avstrijo?

Najvažnejše je dejstvo, da večji del emigrantov sploh ne verjame, da bodo transportirani v Nemčijo. Oni so namreč prepričani, da se bodo takoj po razpustu jugoslovanskih taborišč znašli nekega dne v Avstriji in da je to običajen nemški diplomatski trik. Tako je namreč zatrjeval vašemu dopisniku kantiner 4. taborišča. Izjavil je: Nemčija nas prevzame samo radi tega, da nas bo izročila Avstriji, prej pa nas bo še vporabila v saarskem področju. Tudi mi imamo svoje zveze in pogajanja med Nemčijo in Avstrijo za nas niso nobena tajnost.

Zanimivi podatki o našem šolstvu

Na profesorskem kongresu v Banji Luki (v juliju) je predaval predsednik organizacije prof. N. Divac o prosvetnih razmerah v naši državi. Predavanje je izšlo sedaj natisnjeno (v Glasniku Jugoslov. profesorskega društva), pa navajamo tu nekatere zanimive ugotovitve.

Pri nas obiskuje kakršnokoli šolo približno 10% vsega prebivalstva. Ta odstotek je skoraj v vseh evropskih državah večji nego pri nas. Pri naši sosedi Bolgariji, ki se sploh zelo mnogo briga za šolstvo, znaša ta odstotek 13.44. V srednjih in meščanskih šolah pride pri nas na 1000 prebivalcev povprečno 7.5 učencev, v Bolgariji pa kar 26. Kar se tiče srednjih šol, jih imajo vse evropske države razmeroma več nego mi, razen Španije in Portugalske.

Važno je vprašanje, koliko učencev pride na enega učitelja v posameznih državah. Pri nas jih pride povprečno 48, na Madjarskem 47, v Romuniji 45, v Bolgariji 36 in v Avstriji 26.

Če primerjamo posamezne banovine, vidimo, da stoji glede šolstva na prvem mestu dravska banovina, na poslednjem pa vrbaska. V dravski banovini obiskuje osnovno šolo 12% prebivalstva, v vrbaski pa 4.1. Srednje šole obiskuje v dravski banovini 1.32%, v vrbaski pa 0.27% prebivalstva.

Divac primerja izdatke za šolo in za policijo v posameznih državah (točneje: izdatke za ministrstvo prosvete in izdatke za notranje ministrstvo). Naša država izda za šolstvo 1.3 krat toliko kakor za policijo, Danska celo 2.4 krat toliko. Španija izda 1.3 krat več za policijo nego za šolo, ima pa zato približno 45% analfabetov. Sicer pa ogromna večina držav izdaja več za šolstvo nego za policijo.

Kar se tiče špec. gimnazij in realk, jih je bilo v minulem šolskem letu v Jugoslaviji 168. Učencev je bilo 89.459 (48.732 moških in 30.627 žensk), učnih moči 4314 (2927 moških in 1387 žensk); organiziranih je približno 3300 srednješolskih učiteljev in učiteljic. Povprečno pride v naši državi na eno gimnazijo 532.5 učencev (oziroma učenk), na 100 prebivalcev pride 0.64 gimnazijcev, na enega profesorja 20.7 dijakov. (Glasnik, stran 157.)

Učni uspeh je bil v minulem šolskem letu v juniju tale: izdelalo je 59.90%, popravni izpit je imelo 27.75%, ponavlja razred 11.15%, pravico do rednega šolanja izgubi 1.18%. (Glasnik, str. 102.) Povprečni učni uspeh v Sloveniji je pa znatno nad to normalo.

Vi želite

nabaviti si dober svetlobni vir kadar kupujete žarnice. TUNGSRAM D žarnica Vam pove, koliko svetlobe bo dajala pri gospodarni porabi toka. Za manjše stroške dobite več svetlobe. Kupujte samo TUNGSRAM D žarnice, katerih nitka je zvita v dvojni vijačnici.

ŽARNICE TUNGSRAM D

nitka v dvojni vijačnici - svetlobna množina v dekalumenih

Nov vir posojil za javna dela

Zagreb, dne 14. nov.

Osrednji urad za zavarovanje delavcev je, kakor smo že v gospodarskem delu lista poročali, prd kratkim sprejel važen in pomemben sklep. Odločil se je namreč da bo dajal iz svojih sredstev posojila raznim samoupravnim edinicam, in sicer v svrhe, ki so občekoristne. V tem težkem času, ko je še toliko denarnih zavodov imobilnih, je prišel ta sklep gornje ustanove res o pravem času.

Osrednji urad želi predvsem, da bi se s temi posojili odpomoglo brezposelnosti, oziroma pomnožitvi javnih del. Tako bodo že letos namenili 35 odstotkov gotovine v ta namen. Urad bo dajal samoupravnim telesom posojila za graditev socialnih in zdravstvenih ustanov, vodovodov, elektrifikacije, kanalizacije, graditev bolnišnic, melioracije zemljišč in podobno. Ta posojila bi bila hipotečna ter bi se vknjiževala na nepremičninah na prvem mestu, garancija zanje pa bi bili davki in vsi dohodki dotičnega samoupravnega telesa.

Glede na težke razmere na denarnem trgu se je Urad odločil za nizko obrestno mero, in sicer 8 do 9 ostotkov, kar da upati, da bodo imela ta posojila popoln uspeh.

Zaradi slabega finančnega stanja socialnega zavarovanja je Osrednji urad za zavarovanje delavcev svoje investicije omejil na najnujnejše potrebe in bo zaradi tega lahko vsako leto nudil raznim samoupravnim telesom okrog 20 milijonov dinarjev posojil. Ko bo urejeno tudi zavarovanje zoper onemoglost, starost in smrt (delavsko pokojninsko zavarovanje) se bo ta vsota povečala za 100 odstotkov.

Pravilnik o razdelitvi posojil je že pripravljen, posojila sama pa se bodo začela deliti v začetku prihodnjega leta.

Korak Osrednjega urada za zavarovanje delavcev je vsekakor toplo pozdraviti, kajti brez dvoma so taka posojila res posrečena zamisel. Če se bodo dajala res v zgoraj naštete svrhe in če se bo našla zanje res varna garancija bo denar, ki je last vsega našega delavstva, res koristil onemu sloju, čigar last je.

Trikratni morilec obsojen na smrt

V Osijeku je bila v sredo pred okrožnim sodiščem razprava proti Adamu Mayerju, ki je v noči od 7. na 8. julija t. l. izvršil trojni roparski umor v Slavonskem Šamcu. O tem strašnem zločinu smo svoj čas že pisali. Mayer je vdrl skozi podstrešno okno v hišo Štefana Guberoviča, upokojenega nadzornika savskega obrežja, ter je s sekiro umoril Guberoviča, njegovo ženo Rozo in njeno mater Marijo Horvat, ki je bila slučajno na obisku pri svoji hčeri. Po izvršenem zločinu je pobral ves denar in dragocenosti ter zbežal. Preiskava je bila zelo težavna. Osumljene so bile razne osebe iz Slavonskega Šamca, neki sosed je bil celo aretiran, ker so na njegovi obleki našli krvave madeže. Analiza je pa ugotovila, da to ni človeška kri, nakar so ga izpustili iz zapora. Iskali so dalje pravega zločinca, pa bi ga težko našli, če ne bi na pomoč prišel gol slučaj.

Mayer je prišel v neko gostilno v Vukovarju in se tam zabaval. Nato je odšel v drugo gostilno na periferiji Vukovarja in tam pil dalje. Ker ni imel denarja, da bi plačal račun, je potegnil iz žepa uro. Njegovo obnašanje se je redarjem zdelo sumljivo in so ga aretirali v trenotku, ko je sedel z neko natakarico v avtomobil. Pri preiskavi so našli pri njem veliko dragocenosti, med njimi več ur. Mayer je izjavil, da je te dragocenosti pokradel kot železniški tat na progi Sušak—Zagreb. Policija je o tem obvestila druge policije v državi in tako so to vest brali tudi orožniki v Babini Gredi, kamor spada Slavonski Šamac. Šli so v Vukovar in zaslišali Mayerja. Končno je Mayer pred orožniki priznal, da je on izvršil trojni umor. V preiskovalnem zaporu je Mayer začel simulirati blaznost. Preiskovali in opazovali so ga zdravniki, ki so na glavni razpravi izjavili, da so prepričani, da Mayer simulira blaznost. Zagovornik je predlagal, naj Mayerja pošljejo na preiskavo v zavod za duševne bolezni. Sodišče je ta predlog zavrnilo in obsodilo Mayerja na smrt na vešalih. Mayer je sodbo poslušal čisto mirno s sklonjeno glavo, kakor da bi se ga vse to nič ne tikalo.

V Kamniku nič novega

Kamnik, 15. novembra.

V Kamniku je bilo prejšnja leta v tem času že prav živahno društveno gibanje. V obeh prosvetnih domih, v Čitalnici in v Kamniškem domu, so se pripravljali na igre, akademije ali predavanja. Danes društveno življenje počiva, le kino nam vztrajno vrti nemške filme, ki so danes edina duševna hrana nekdaj narodno tako zavednih Kamničanov. Lahko pa že ob tej priliki zabeležimo razveseljivo vest, da bo že ob koncu tega meseca v Kamniškem domu prvo skioptično predavanje in da se bodo predavanja vrstila skozi celo zimo vsakih 14 dni.

Kamničani smo bili včasih zelo ponosni na svoje purgarske pravice. Zanimivo je, da smo še pred 8 leti cenili vrednost korporacijske pravice na 25.000 Din, pozneje na 20 tisoč Din, v zadnjem slučaju, ki nam je znan s 3. novembra, pa je bila korporacijska pravica cenjena na 10.000 Din.

Poleg obveznega cepljenja zoper kozo smo dobili zdaj tudi obvezno fotografiranje. Naše županstvo je namreč pozvalo vse občinske odbornike, naj se pridejo v nedeljo fotografirat, češ, da bodo sliko poslali nekemu gospodu. Kakor nam zatrjujejo, je manjšina izjavila, da se ne zanima za to fotografiranje. Sledila je nova okrožnica s pripombo, da je fotografiranje za vse odbornike obvezno. Pa tudi ta okrožnica manjšine ni omehčala, ker je županstvo pozabilo v okrožnici pristaviti člen zakona o občinah, ki zapoveduje obvezno fotografiranje. Po našem mnenju pa tako ravnanje manjšine ni bilo na mestu, zahtevati bi morala le, da se ves odbor fotografira pred Kamniškim domom, tako da bi bilo na sliki celotno pročelje našega največjega in najbolj delavnega kulturnega hrama. To sliko bi potem lahko poslali, kamor bi hoteli in si jo še sami obdržali za spomin.

Smrt pri delu

Jesenice, 14. novembra.

Ko je v ponedeljek opoldne prišel tovarniški delavec Hireš Vendelin zopet na delo, se je par korakov od vratarjeve lože zgrudil na tla ter bil v nekaj trenotkih mrtev. Zadela ga je kap. Tudi njegov brat je pred leti umrl zadet od kapi. Njegov oče je pred mnogimi leti prišel v jeseniško okolico iz Slovaške ter kot piskrovez hodil po vsej Gorenjski Na Poljanah, to je na planoti nad Javornikom, si je postavil bajto, v kateri se mu je rodilo več otrok. Dasi že ime pove, da je bil pokojni slovaškega rodu, pa seveda ni razumel drugega ko slovenščino. V sredo so ga ob veliki udeležbi sodelavcev pokopali na pokopališču na Koroški Beli. Bil je neoženjen. Naj v miru počiva!

FLORIDA

je naravni zeliščni proizvod za izpopolnitev ljudske hrane. Florida jači in krepi organizem ter odstranjuje nedostatke enostranske prehrane. Florida se jemlje na juhi, raznih začimbah, testeninah, prepečencu, čokoladi, kakau, kavi in dr. in tako postanejo isti

zelo redilni.

Florida ni zdravilo, ampak hrana. Florida je enako koristna za mlade kot stare, zdrave in bolne. Florido priporočajo največje svetovne kapacitete, na prvem mestu

Profesor Dr. von Noorden,

ki se o Floridi takole izraža:

Florida je neobičajno velike vrednosti za ljudsko prehrano in zdravje, kakor tudi za delovno sposobnost. Florida je proizvod izvanredne važnosti. Florida se mora resno vzeti v obzir, ker predstavlja redilni preparat, ki je na tem, da osvoji ves svet. Po svojih odličnih lastnostih temelji na čvrsti podlagi in ustreza potrebam na idealen način.

Ponarejen denar v Stični

Stična, 14. novembra.

Danes so prijeli tukaj orožniki nekega fanta, ker je razpečaval po otrocih ponarejene dvajsetdinarske novce. Ne ve se, ali so ga prisilile v to težke gospodarske razmere, v katerih živi dolenjski kmet, ali pa pokvarjenost fantove narave; o tem bo dognala sodnija, kateri so orožniki fanta izročili. Novci so bolj slabo ponarejeni in še ni znano, ali je bil sam ponarejevalec, ali jih je bilo več. Kolikor je doslej znano, je zamenjal dva novca, pri nekem mesarju in nekem gostilničarju.

Drzni vlomi

Rogaška Slatina, 13. novembra.

Kakor drugod, imamo tudi v tukajšnji okolici polno raznih postopačev in tatinskih elementov, ki komaj čakajo prilike, da posežejo po tuji lastnini.

Zelo primeren dan je bil za nje pretekli ponedeljek, ko so bili ponoči zelo hudi nalivi in bi tatovi med močnim šumom dežja nemoteno opravili svoj zločinski posel.

Tako so vlomili v trgovino Jakoba Grilca pri Sv. Križu pri Rogaški Slatini in mu odnesli večinoma blaga v vrednosti okoli 10.000 Din. Lastnik jih je sicer slišal, pa se ni upal nad nje, ker ni imel nikakega orožja. Končno so jih vendarle pregnali z vpitjem.

Dalje so hoteli vlomiti v usnjarno trgovca Straška pri Sv. Križu 12, in sicer isto noč. S seboj so privlekli težak hlod, s katerim so odstranili železno omrežje na oknu. Ker pa je bil ropot le prevelik, se je g. Strašek prebudil in jih s streljanjem v zrak prepodil. Odnesli so mu le nekaj kož. Kot se zdi, so imeli vlomilci avtomobil

Vincencijeva konferenca za akademike

Dne 14. t. m. se je vršil v lokalu jugosl. kat. akad. društva »Zarja« občni zbor Vincencijeve konference za akademike, katerega je otvoril tovariš predsednik Poštovan Matej. Iz blagajniškega poročila je razvidno, koliko karitativno delo je opravila ta konferenca. Blagajniška knjiga izkazuje 34 tisoč Din prometa, razen tega pa je bilo nešteto akadmikov obdarovanih s čevlji, obleko, perilom itd. Iz predsedniškega poročila se je zrcalila beda, katero globoko preživljajo akademiki. Mnogim je Vinc. konf. za akad. priskočila na pomoč in jim pripomogla do stanovanja, hrane in drugih najnujnejših potrebščin, a žal bilo je tudi mnogo takih katerim kljub najboljši volji ni bilo mogoče ustreči.

Sledile so volitve. Ponovno je bil izvoljen za predsednika tov. Poštovan Matej, stud. iur., za podpredsednika tov. Engelbert Auersperg, stud. tur. Ostale funkcije so si pa porazdelili: Sande Jože, stud. iur., Zajec Jože cand. tur., Ložar Slavko, abs. iur., Casar Fr., cand. iur., Vetrovec Venčeslav, cand. iur., Lipovec Vinko, stud. phil., Ogrizek M. stud. iur. ter Mikuš Fr., stud. iur.

Zdramila in zganila bi se srca ljudi, ko bi prebirala prošnje akademikov, iz katerih vpije obup in klic po usmiljenju ...

Pred kazenskim sodnikom

»Režiser Narodnega gledališča«. V obtožnici je navedeno, da je mladi Novomeščan France režiser Narodnega gledališča, je pa, kakor pravi g. Mahkota, prav sposoben in vesten rešpicijent, toda prezadolžen. Neko ženico s Posavja je premamil, da mu je dala 300 Din gotovine in še hranilno knjižico Mestne hranilnice ljubljanske z vlogo 19.000 Din. Zatrjeval ji je, da rabi knjižico samo za 5 dni kot garancijo pri nekem ljubljanskem odvetniku, ki mu je ženico predstavil kot svojo teto. Ženica je sedaj ob knjižico. Ženici je tudi obljuboval, da bo preskrbel njenemu sinu stalno službo pri gledališču. Sodnik g. Rajko Lederhas ženici-priči: »Koliko časa ste varčevali? Priča: »Celo življenje.« Zaradi prestopka goljufije je bil »režiser« obsojen na 8 mesecev strogega zapora. »Režiser« odločno: »Prijavljam priziv in ničnostno pritožbo Državni tožilec: »Če je tako, jaz pa priziv zaradi prenizke kazni.«

Zobotehnik brez koncesije. Na 1 mesec zapora je bil obsojen lažni zobotehnik Nest P. V moravški okolici je ustanovil svoj zobni atelje brez oblastnega dovoljenja. Otrokom je brezplačno ruval zobe; dekletom, fantom in ženam pa je delal plombe, toda samo proti plačilu materijala, kakor je zatrjeval sodniku-poedincu. Nekaterim je napravil dobre plombe, drugim slabe. Neki Miciki je ravno deval plombo, ko so ga orožniki zalotili pri delu. Drugo dekle kot priča: »Vsa sem bila po plombi otekla in višnjeva do oči. Zobje me ne bole več, toda močno kljuje, če je slabo vreme«. Državni tožilec je omenil, da se je Nestl naučil svojega padarstva tam v Rusiji za časa ujetništva.

Tat suknje v nebotičniku obsojen. Prebrisan je gledališki statist Tone. Za vsako predstavo v drami je dobival 10 Din. Šel je zadnje dni oktobra v nebotičnik. Ponaredil je številko garderobnega listka in si tako prilastil lepo zimsko suknjo nekega ljubljanskega odvetnika. Kmalu so ga prijeli Odvetnik je dobil suknjo nazaj, Tone pa je prejel pred sodnikom-poedincem nagrado v obliki 3 mesecev strogega zapora. Tone je sodbo sprejel.

Ob 15 letnici gimnazije v Murski Soboti

(Konec.)

Ko smo začeli hoditi v prvo gimnazijo smo bili mi in naši starši prepričani, da bomo tudi v osmo hodili v Soboti. Pa žal se naše upravičene nade niso izpolnile. Še danes nimamo v Soboti popolne gimnazije. Da so naše prošnje res upravičene, lahko razvidite iz naslednjega.

Borba za našo gimnazijo se bije že od leta 1925, ko smo morali mi zapustiti ta zavod. Da je v naši Krajini okrog 100.000 prebivalcev, da živimo ob meji, to se je že večkrat poudarjalo, in da nam iz teh razlogov pripada popolna gimnazija, posebno še, če upoštevamo, da spadajo v okoliš soboške gimnazije tudi sosedni kraji onstran Mure. Kot strela z jasnega neba je padla vest menda 10.—11. okt. 1925, da se ukine VI. in VII. razred. Protestne brzojavke so kar deževale, v Soboti je bil protestni shod. Ministrstvo je deloma svoj odlok preklicalo in šestošolci so se v januarju vrnili nazaj v Soboto. Leta 1927 je pa prišel odlok, da se zatvori tudi peti razred. Deputacije so hodile v Maribor, v Belgrad, pa vse brez trajnega uspeha. Ker obljube nič ne stanejo, so prišle deputacije s številnimi obljubami. Naš zavod je pa trpel in so ga krčili leto za letom. Razloge, zakaj zahtevamo popolno gimnazijo, je »Slovenec« že večkrat objavil. Zato naj navedem samo nekaj iz novejše dobe. Pričakovali smo, da se bo v letošnjem šolskem letu otvoril peti razred. Ker se med ljudstvom marsikaj šušlja, sem se oglasil pri g. ravnatelju dr. Strmšku. Prosil sem ga za neke podatke in ko sem mu omenil, da hočem o stvari poročati v »Slovencu«, mi je vidno vzradoščen v prostem razgovoru izjavil v glavnem sledeče:

»Prepričan sem bil, da bomo letos otvorili v Soboti peti razred. Obljubilo se mi je na vseh koncih in krajih. Tudi poslanci, zlasti g. Benko, so se za stvar zavzeli. Ko je zvedel poslanec g. Pavlič, da se tako zavzemam za peti gimnazijski razred, se mi je zahvalil in obljubil, da bo tudi on podpiral moje prizadevanje. Pa videl sem, da to nekaterim v Slovenski krajini ni bilo prav. To je znamenje, de ne gre vsem za stvar, temveč za osebni prestiž, in to našemu zavodu škoduje. Dolgo smo upali, pa prišel je čas vpisovanja, rešitve pa odnikodar. Če bi se otvoril letos peti razred, bi imeli v tem razredu 51 učencev. V ministrstvu je okrog 40 prošenj iz raznih krajev. Edino v Zagrebu so uspeli, kjer so otvorili paralelke neki gimnaziji, tako da je nastala faktično nova gimnazija. Tudi jaz sem imel tak načrt za Soboto in bi najbrž tudi mi uspeli. Otvorili bi v Soboti paralelke mariborski gimnaziji. Ministrstvu je vseeno, kje je paralelka, stane jih isto, in na tak način bi najbrže uspeli in bi imeli v Soboti popolno gimnazijo. Pa drugi tega mojega načrta niso odobravali. Nisem proti drugim gimnazijam, ki nimajo zadostnega števila dijaštva, pa jim gimnazijo pustijo iz drugih razlogov, kakor: kraji ob meji, kulturna zaostalost itd. Tudi pri nas pridejo taki ali slični razlogi v poštev in plus je za našo gimnazijo to, da imamo po zakonu zadostno število dijaštva. Torej po vsej pravici, če smo enakopravni državljani, zahtevamo popolno gimnazijo. Letos ima naša gimnazija — nižja 326 dijakov ozir. dijakinj, dočim jih ima n. pr. kočevska popolna gimnazija le 303. V Petrovcu (Bačka) je bilo lansko šolsko leto v petem razredu 15 dijakov, v VI. 9, v VII. 10, v VIII. 15. Na Sušaku je samostojna ženska gimnazija pod isto streho z moško, ki je imela v V. 19, v VI. 16, v VII. 10 in v VIII. 9 dijakinj; v Prizrenu jih je bilo v V. 12, v VI. 12, v VII. 11, v VIII. 9: v Kočevju lani v V. 33, v VI. 34, v VII. 23 in v VIII. 28. Letos v Kočevju v I. razredu 48 dij., v Soboti jih je pa 116. Z isto in še večjo pravico zahtevamo tudi mi popolno gimnazijo. Tudi mi smo zvesti državljani, tudi mi plačujemo davek in skoraj gotovo več kot marsikak kraj, ki ima popolno gimnazijo. Zato upamo, da nam bo vlada gotovo dovolila popolno gimnazijo.«

G. ravnatelj je nadalje izjavil: Šele kratek čas sem v Slovenski krajini; veliko sem že prehodil in se trudil, da bi to Krajino dodobra spoznal. Vse sem delal in pisal iz ljubezni do vašega ljudstva in gimnazije. Dobil sem pa vtis, da nekaterim domačim izobražencem ni prav, če se kak »prišlek« zavzema za kako stvar v Prekmurju, češ, vi se ne vmešavajte v naše zadeve. In zdi se mi, da je tem ljudem še ljubše, če ni popolne gimnazije sedaj, ko se uspeh ne bi njim pripisoval. Dobil sem vtis, da gre predvsem za to, kdo si bo lastil zasluge za popolno gimnazijo. Letos so malo pokvarili tudi akademiki od »Prekmurskega akademskega kluba«, ki so nosili spomenico za našo gimnazijo v Belgrad. G. predsednik občine M. Sobota je prosil v Belgradu, da bi nam dovolili vsaj samo upravni V. razred. Akademiki so pa proti temu v Belgradu protestirali. Tako ne bi smeli delati. V Belgradu bodo čudno sodbo dobili o nas. Vsi bi morali poprijeti, tako domačini kakor »prišleki« in ne bi smeli biti drug na drugega ljubosumni. Če bomo vsi delali iz ljubezni, ne pa iz osebnih koristi, se na ministrstvu ne bodo mogli ustavljati, kajti naše prošnje ozir. zahteve so povsem upravičene. Delal sem za zavod, pa me je nekdo grdo napadel v časopisu in umolknil sem. Mislil sem si, če domačinom ni prav, da se trudim in me v zahvalo še napadajo, pa pustim vse skupaj. Lahko uživam mir, na škodi pa bodo domačini. Tudi tu v Soboti so se že izrazili, da naj pustim to skrb. Vse to me je zabolelo.

Poslovil sem se od prijaznega gospoda in odšel sem z vtisom, da g. ravnatelju leži na srcu usoda našega najvišjega kulturnega zavoda. Prepričan sem, da se bo še boril za obstoj popolne gimnazije.

Prosim g. ravnatelja, da mi oprosti, če nisem povsod izrazil točno njegovih misli in sem jih pomešal s svojimi, in če sem kaj napisal, kar je bilo namenjeno le meni.

— **V Privilegiranem izvoznem društvu v Beograd** so vsa mesta zasedena. Privilegirano izvozno društvo nas naproša, da objavimo, da ni v društvu nobenega prostega uradniškega ali služiteljskega mesta. Radi tega se reflektante opozarja na to, da se ne obračajo na društvo s sličnimi prošnjami, ker se ne bo oziralo nanje.

Ljubljanske vesti:

Delavska zbornica v obrambi svojih pravic

Ljubljana, 15. novembra.

Finančni minister je izdal pred kratkim odlok, po katerem morajo vse Delavske zbornice v državi znižati svoje proračune za 10%. Zaradi tega so odšli zastopniki vseh Delavskih zbornic v državi v Belgrad, da bi tam intervenirali proti tem zadevam in da bi se Delavskim zbornicam pustila finančna avtonomija.

Ljubljansko Delavsko zbornico sta zastopala predsednik g. **Lojze Sedej** in tajnik g. **Filip Uratnik**. Obiskala sta ministra za socialno politiko g. **dr. Frana Novaka** in razne druge ministre. Dokazovala sta, da je proračun Delavske zbornice povsem realen in da so dohodki preračunani v pravilni izmeri. Obenem sta obravnavala na pristojnih mestih tudi druga pereča vprašanja.

Važno je predvsem vprašanje vračajočih se izseljencev. Sedaj na zimo se vrača polno izseljencev v domovino, ki so navadno brez vsakih sredstev. Do meje še nekako pridejo, tu pa se prične zanje katastrofa. Medtem, ko imajo v tujih državah, skozi katere potujejo, kolikor toliko ugodnosti glede vožnje z železnico ter za prevoz pohištva, nimajo v domovini skoraj nobenih. Pohištvo morajo navadno vskladiščiti, ker nimajo sredstev za prevoz. Delavska zbornica se je obrnila na bansko upravo, naj omogoči našim izseljencem dostojno vrnitev v domači kraj, saj jih morajo sedaj pošiljati z odgonom. Banska uprava se je obrnila na občine, ki naj bi plačevale stroške vrnitve. Toda občine so navadno brez sredstev, da bi mogle plačevati tako velike stroške. Zastopnika Delavske zbornice sta zato intervenirala, da bi te stroške prevzela država ter omogočila vrnitev izseljencev.

Ob tej priliki sta zastopnika ljubljanske Delavske zbornice predlagala, da bi se razširilo nameščensko pokojninsko zavarovanje na vso državo. Načela sta tudi vprašanje brezposelnih podpor. Znano je, da se od prispevkov delavcev za bolniško zavarovanje stekajo dohodki v neki centralni fond osrednje borze dela v Belgradu. Ta fond je sedaj že dosegel ogromno vsoto 30 milijonov dinarjev. Denar pa leži nekje zamrznjen, posamezne borze dela pa so brez mobilnih sredstev ter ne morejo izplačevati niti tistih podpor brezposelnim, ki so jih po pravilniku dolžne. Delavska zbornica je zahtevala, naj država nakaže borzam dela iz tega fonda dolžne zneske.

Minister za socialno politiko je obljubil, da bo vsa ta vprašanja proučil. Ljubljanska Delavska zbornica upa, da bo ugodno rešen vsaj del teh perečih socialnih vprašanj, ako ne že vsa, kar bi bilo v splošnem interesu le želeti.

Večje zemljiške transakcije

V zemljiški knjigi okrajnega sodišča ljubljanskega je bil oktobra izvršen prenos lastninske pravice do hiše št. 16 v Gledališki ulici. Hišo je zgradila trvdka inž. Dukič in drug na račun Pokojninskega fonda uradnikov TPD. Fond je tvrdki izplačal za hišo v gotovini 3,475.000 ter je sedaj postal polen lastnik te hiše. V oktobru je bilo v Ljubljani sklenjenih 8 kupnih pogodb za skupno vrednost 5,344.094 Din. Parcele so bile prodane od 30 do 60 kv. m. Zasebnica Ivanka Petričeva je kupila hišo št. 3 v Florijanski ulici za 233.000 Din. Hišo št. 10 v Livarski ulici je kupil Karel Puppis za 400.000 Din. Neka stavbna parcela v k. o. Šentpetersko predmestje je bila prodana za 105.150 Din. Kupna pogodba ki je bila sklenjena med »Učiteljskim domom«, zadrugo z o. z., in »Konzumnim društvom za Slovenijo«, je bila te dni prijavljena. Kupnina znaša 950.000 Din. Leta 1910 je »Deutscher Schulverein« na Dunaju kupil od Koslerjevih dedičev večji kompleks, na katerem je zgradil svojo nemško šolo, ki je bila tudi ponemčevalnica za slovenske železničarske otroke. S posebnim odlokom je 8. junija 1919 postavila deželna vlada za Slovenijo to šolo pod posebno nadzorstvo in sekvester. Najprej je poslopje l. 1920 kupil stavbni podjetnik Danil Battelino iz Spodnje Šiške, nato pa Konzumno društvo za Slovenijo.

V prvi polovici novembra so bile prav živahne kupčije z zemljišči in hišami v okolici. Prijavljenih in zaznamovanih je že 29 pogodb za kupnino Din 380.300. Prodanih je bilo več stavbnih parcel po visokih cenah, pa tudi manjša posestva so bila prodana.

KINO KODELJEVO Telefon 31-62

Drevi in jutri ob 8. velikanski film

Revolucija mladine (Burja)

⊙ **Okrasitev Trnovega.** Trnovo, ki je bilo lani, še bolj pa letos, tako lepo okrašeno v okolici cerkve in ob Gradaščici, se lepša tudi sedaj na jesen. Smrečice na mostu se niso izkazale, zato jih je mestna vrtnarija v zadnjem času premenjala z listnatimi drevesci. Mestna vrtnarija pa je ob Gradaščici nasadila tudi celo vrsto novih drevesc. Drevored ob Gradaščici bo, ko drevje doraste, eden najlepših v Ljubljani, bodoča Gundulićeva cesta, ki bo tekla od Trnovega ob Gradaščici pa do Viča, ena najlepših ljubljanskih cest. Trnovsko prebivalstvo s simpatijami in z zadovoljstvom spremlja okrasitvena dela.

⊙ **Ljubljanica,** ki je zaradi zadnjega deževja močno narasla, se je že umirila ter se vrnila v normalno stanje. Tudi povodenj pri Zalogu je že izginila. Na Ljubljanskem polju zaradi tega ni bilo večje škode, ker so vsi pridelki že spravljeni.

⊙ **Mestno uradništvo** ima sedaj strokoven tečaj iz raznih panog komunalnega uradovanja. Tečaja se udeležuje lepo število kvalificiranih uradnikov, ki z vnemo slede tem važnim temam Tečaj vodi magistratni nadsvetnik dr. Ivan Letnar.

⊙ **Klic po cestnem valjarju.** Pri posipanju cest sta prišli sedaj na vrsto tudi Poljanska in Hradeckega cesta. Na Hradeckega cesti so nasuli samo debel gramoz, ki se ga vsi vozniki izogibljejo in vozijo ob kraju, kjer bi imel biti hodnik za pešce. Ker ob kraju cesta ni utrjena, se vdirajo kolesa težkih voz za ped globoko. Sploh so ob kraju na mnogih mestih obsežne kotanje, v katerih ob vsaki moči zastaja voda. Prosimo cestno nadzorstvo, naj potrebno ukrene, da se bodo kolesnice in kotanje pri posipanju drobnega peska temeljito popravile in zasule. Sicer bo pa vsako posipanje ob kraju prazno delo, ako se gramoz na cesti ne utre s cestnim valjarjem. Hradeckega c. je polna klancev in če je cesta še na debelo posuta s pest debelim gramozom, se živina silno muči in vsak voznik bo skušal ujeti vsaj za eno kolo glajšo pot. Prosimo torej, naj se cestni valjar uporabi tudi na Hradeckega cesti. — Davkoplačevalec.

⊙ **Seznam o davčnih osnovah in o dnevih razprav davčnih zavezancev** so na vpogled pri mestnem poglavarstvu v Ljubljani, Mestni trg 2/I., soba št. 22, (mestna posvetovalnica) od 14. do vštetega 21. novembra 1934 med navadnimi uradnimi urami. Hkrati se davčni zavezanci opozarjajo na določbe čl. 116, odstavek 6., 7., 8. in 9. zakona o neposrednih davkih.

⊙ **Mestna občina ljubljanska** odda s 15. februarjem 1935 v najem mestno posestvo v Koleziji ob Kopališki ulici. Ponudbe je predložiti mestnemu gospodarskemu uradu najkasneje do 15. dec. 1934.

Se že zbirajo

Na jesen se zbirajo lastovke, štorklje in drugi taki tiči, ki ne marajo preživljati pri nas naše dolgočasne zime, da odlete v bolj prijazne in tople kraje, kjer se jim ni treba brigati za premog in za drva, ampak se brigajo kvečjemu za proso, za črve in žabe.

Sedaj se pa zbirajo po Ljubljani in okolici drugi tiči, ki se ne zbirajo vsako leto, ampak na vsaka 3 ali 4 leta. Takrat začno frfotati od gostilne do gostilne in od hiše do hiše. Tam se spravijo za kakšno mizo v kotu in skrivnostno šepetajo: »Koga pa bomo — koga pa bomo? Ali ne bomo tega? — O, daj tega! Ta je najboljši! Kar tega dajmo!« To pesem šepetajo povsod, kamor pridejo. Drugi imajo pa zopet drugo melodijo: »Kaj? Tega bomo? Ne bomo ga, ne bomo! Tega bomo — tega bomo!« Največ poslušalcev pa imajo tisti tiči, ki pojo: »Na boj — na boj! Na boj na divje Amonite!«

Kadar pa slišijo Ljubljančani besedo »Na boj!«, takrat vidijo vse rdeče in to jih stori vse goreče. Takrat vedo, za kaj gre — »občinske« so pred vrati! Pri »občinskih« pa mora biti boj, pa magari proti divjim Amonitom, če ni ravno tistih »prokletih...« pri rokah.

Ampak kje so tisti divji Amoniti: ali tabore na Golovcu, ali na šišenskem hribu, ali ob parku pred sodiščem, ali kje sploh?

Tega Ljubljančani še ne vedo, tiči-agitatorji pa tudi še ne.

Mariborske vesti:

Iz Maribora je največ služkinj v državi

Maribor, 15. novembra.

Pregled statističnih podatkov o zaposlitvi posameznih delovnih strok na tukajšnji Borzi dela nudi zanimivo ugotovitev: Maribor, pravzaprav mariborska Borza dela daje največ služkinj v celi naši državi. Vse druge posredovalne institucije v ostalih pokrajinah države ne beležijo toliko posredovanj za služkinje, kakor mariborska. Ta ugotovitev je zanimiva tudi v tem pogledu, ker dokazuje, da so naša štajerska dekleta za take službe najbolj usposobljena in to vedo ceniti danes že v vseh delih države. Na mariborsko Borzo dela prihaja od leta do leta več povpraševanj po služkinjah. Iščejo jih zasebniki in letovišča, hoteli in gostilniška podjetja. V prvi polovici letošnjega leta je prejela borza dela 500 takih vprašanj, v naslednjih treh mesecih, ko se je začela živahna letoviščarska sezona, pa še nadaljnjih 415. Skupno je posredovala borza v teh 9 mesecih 715 služkinjam delo. V pretežni večini so bile to službe izven Maribora. V poletni sezoni je našla največ zaposlitev v letoviščanskih krajih Dalmacije, kamor sploh prihaja od leta do leta več štajerskih deklet v službe. Velik odjemalec je tudi Zagreb, ki ve ceniti pridnost naših služkinj, za njim pa takoj Belgrad. Zanimiva pa je ugotovitev, da je število uspelih posredovanj, ki jih izvrši za služkinje mariborska Borza dela, samo neznatnejši del po naših dekletih dobljenih služb. Veliko večino posredovanj izvrše dekleta, ki so že v službi.

☐ **Angažiran je** pri mariborskem gledališču g. ing. arh. Bojan Stupica, ki je bil te dni diplomiran na ljubljanski univerzi.

☐ **Pomagalo je.** Parkrat smo apelirali na mestno občino, naj uredi javno razsvetljavo v Aljaževi ulici. Apel je pomagal. Na seji ravnateljstva MP se je sklenilo, da se izvede javna razsvetljava v Aljaževi ulici, v spodnjem delu Metelkove ulice in v podaljšku Koroške ceste. Prebivalci teh ulic bodo za to mestni občini gotovo hvaležni.

☐ **Samo 10% prejšnjega prometa.** Vedno več pritožb prihaja iz našega obmejnega pasu. Obmejni promet je padel na 10% prejšnje višine, odkar se v Avstriji strogo izvajajo nove določbe o blagovnem prometu v obmejnem pasu. Pri tem se opaža celo to, da dajejo Avstrijci dovolila za prenos živil takim, ki po novi uredbi niso upravičeni, dočim jih vsi ostali ne dobijo. Odločajo v tem slučaju krajevni uradni činitelji čisto samovoljno, tako da si tudi že prebivalci avstrijskega obmejnega pasu želijo, naj bi naša država izvršila nujno in krepko intervencijo, da se te nesmiselne določbe odpravijo in da se meja zopet odpre za prenos živil.

☐ **Obmejni promet nazaduje.** V oktobru je prekoračilo mejo pri Mariboru pri potovanju v našo državo 6625 oseb, od tega 2027 naših državljanov. V istem času je odpotovalo iz države preko Maribora 6269 oseb. Promet je v primeri s prejšnjim mesecem znatno nazadoval, kar pa je v zvezi z zakasnelo turistično sezono.

☐ **Pomoč koči na Ribniškem sedlu (Senjorjevemu domu).** Tujskoprometna zveza v Mariboru, ki je vedno kazala veliko razumevanje za povzdigo pohorskih turističnih postojank, je podarila sedaj koči na Ribniškem sedlu (Senjorjevemu domu) najmodernejši štedilnik.

☐ **Umrla je** po kratki bolezni v tukajšnji bolnišnici v starosti 50 let **Šebek Klara,** stanujoča v Ribniški ulici 9. Pokojnica je bila blaga in spoštovana žena, dolgoletna vrla članica Krščanske ženske zveze in zvesta naročnica »Slovenca« ter drugih katoliških listov. Bodi ji ohranjen blag spomin, žalujočim ostalim naše iskreno in globoko sožalje.

☐ **Zlati fazani razstavljeni.** Splošno pozornost vzbuja ljubka razstava v garaži hotela Orel: Posestnik Holeman od Sv. Duha je razstavil družino zlatih fazanov, ki jih je sam vzgojil. Živali so na vpogled še jutri v soboto.

Ako ste stari 50 let, se nagibate k sklerozi, protinu in zaostajanju sečne kisline — zato morate piti

Radensko!

Najmočnejša in najbogatejša voda po raznolikosti prirodnih zdravilnih sestavin (23!!!) in vsej Jugoslaviji **edina s težkimi metali.**

☐ **Jutri nova premiera.** V Narodnem gledališču bo jutri zvečer peta premiera letošnje sezone. Vprizori se »Gugalnica« češke pisateljice Scheinpflugove, ki je lani dosegla na našem odru velik uspeh s svojo veseloigro »Okence«. Pri predstavi veljajo bloki. Prva glasbena premiera bo v gledališču prihodnjo soboto, 24. nov. Vprizori se opereta »Carjevič«.

☐ **»Da se rešimo dolgov...«** Orožniška postaja v Zgor. Sv. Kungoti je prejela te dni obvestilo, da v hiši posestnika K. v Špičniku ponarejajo 50-dinarske srebrnike. Orožniki so napravili v sredo pri imenovanem posestniku preiskavo. Našli so v štedilniku in na dvorišču v smeteh ostanke modela za 50-dinarske novce iz gipsa. V zaboju so našli še svinec in neko svetlo kovinsko zlitino, v omari pa vrečico gipsa. Posestnik je vsako dejanje tajil ter dejal, da ne ve ničesar. Prijeli so nato oba njegova sinova, Štefana in Ivana K. Po daljšem obotavljanju sta priznala, da sta kupila v Mariboru gips in razne kovine ter si napravila ponoči, ko so domači spali, v kuhinji modele petdesetakov. Vlivanje pa se ni posrečilo, ker so bili vliti komadi preveč okorni in zlasti napisa »Bog čuvaj Jugoslavijo« na robu ni bilo mogoče ponarediti. Radi tega sta razočarana razbila modele ter jih vrgla na smetišče. Tudi že ponarejene komade sta zbila skupaj, ker jih itak ne bi bilo mogoče spraviti v promet. Na vprašanje, zakaj sta poskušala ponarejati denar, sta odgovorila: »Da bi se izkopali iz dolgov, ki nas tlačijo.« Orožniki so oba aretirali in oddali v zapore mariborskega sodišča.

☐ **Za krivo prisego — leto dni ječe.** Pred malim senatom so se zagovarjali trije obdolženci: 35 letni Perko Franc iz Pobrežja, 57 letni posestnik Ivan Schönwetter iz Zamarkove in njegov 34 letni sin Ivan Schönwetter. Franc Perko je bil obdolžen krivega pričevanja in krive prisege, oba Schönwettra pa nagovarjanja h krivi prisegi. Perko Franc je pred sodiščem v Št. Lenartu v Slovenskih goricah pričal in prisegel, da je nezakonski otrok Alojzije Vogrin njegov. Vogrinova pa je obdolžila očetovstva Ivana Schönwettra ml. ter ga iztožila za vzdrževalnino. Ker se je ugotovilo, da je Perko Franc namenoma prevzel očetovstvo nase, da bi tako razbremenil Ivana Schönwettra, ter je pred sodiščem krivo prisegel, ga je senat obsodil na leto dni robije. Oba Schönwettra je sodišče vsake krivde oprostilo.

Ptuj

Poučna predavanja prireja odbor za splošno in strokovno naobrazbo trgovskega in obrtnega naraščaja v Mladiki. Dne 27. 10. t. l. je predaval gimnazijski ravnatelj dr. Kovačič, dne 10. novembra pa prof. Stiplovšek. 24. t. m. bo predaval gimnazijski ravnatelj dr. Kovačič o temi: Naš boj za lastno državo; dne 7. decembra t. l. pa Milko Senčar o potovanju gospodarskih predstavnikov po Bolgariji s slikami.

Tatvina kolesa. Izpred mehanične delavnice Završnika na Ormoški cesti je neznanec ukradel dobro ohranjeno kolo, last posestnika Ignaca Vršiča iz Bukovcev, vredno 800 Din, z evidenčno številko 59.618.

Smrtna kosa. V ptujski hiralnici je umrl vpokojeni železničar Miha Kranc iz Krčevine pri Mariboru, star 52 let. Blag mu spomin!

Kulturni obzornik

K slovensko-slovaškim stikom

Spričo vse gostobesedne slovanske vzajemnosti nismo niti tako daleč, da bi n. pr. bila slovenska javnost obveščena o zborniku »Velikomoravska država«, ki je izšel lani ob 1100 letnici prve krščanske cerkve v Češkoslovaški. Gre za delo, kjer so poleg drugih sedemnajstih slovanskih zgodovinarjev in jezikoslovcev zastopani tudi trije Slovenci — vsekakor dejstvo, ki zahteva, da bi morala biti taka knjiga v Ljubljani javno dostopna, a ni!

Univ. prof. dr. Milko Kos je objavil »K zgodovini kneza Pribine in njegove dobe« (str. 53 do str. 64) nekaj prispevkov, ki so nastali ob pripravah za novo izdajo spisa »Libellus de conversione Bagoariorum et Carantanorum«, najvažnejšega vira za slovensko zgodovino 8. in 9. stoletja. Pisatelj razpravlja o Pribini in bavarskem kralju Ludoviku; o listini, s katero je slednji določil l. 847 fevd Pribini; o Metodovih prednikih v Pribinovem in Kocljevem Blatogradu ter o koncu kneza Pribina.

Naš rojak dr. Matija Murko, bivši profesor Karlove univerze v Pragi, pojasnjuje v članku »Pribina« ime tega kneza, katerega pišejo nekateri tudi Privina, in prihaja do zaključka, da je ime nastalo iz imena Priba s sufiksom -ina.

Najboljši poznavalec slovenskega jezika, rektor dr. Franc Ramovš je zastopan z razpravo »Opomba k slovaškim in južnoslovanskim jezikovnim stikom« (str. 441—452). Ker nam niso znane narodopisne razmer srednjega Podonavja v dobi od VI.—X. stoletja, so nastala različna mnenja o jezikovnih stikih med slovaščino in južno slovanščino. Z lingvističnimi dejstvi je prof. Ramovš dokazal, da je alpska in panonska slovanščina (t. j. današnji severni in vzhodni slovenski dialekti) izšla iz onega praslovanskega dialektičnega pasu, katerega naslednica je današnja zapadna slovanščina. — O tem vprašanju razpravlja v zadnjem zvezku »Slaviae occidentalis« slovaški lingvist dr. J. Stanislav, urednik pričujočega zbornika. Ob Ramovševem članku pa je treba pripomniti to-le: Edino glasilo za raziskovanje slovenskega jezika »Časopis za slov. jezik, književnost in zgodovino« je zadnjič (za vedno?!) izšel l. 1931; razmere za objavo s tega področja itak niso bile nikoli ugodne, saj je prvi del Ramovševe Historične gramatike slovenskega jezika izšel prav pred desetimi leti. Ta jubilej obhajamo z žalostnimi ugotovitvami o razvoju naših narodnih znanosti... Morda bi se našel kak slovenski znanstveni časopis, ki bi vsaj beležil znanstvena dela naših učenjakov, izhajajoča v tujini; tako poleg navedenih n. pr. Ramovševe prispevke v Mélanges de phil. off. à M. J. J. Mikkola (1932) in v bolgarskem zborniku v čast Mladenovu; poleg teh še članke drugih v Slaviji, Zeitschr. f. slav. Phil., itd.

»Velikomoravska država« vsebuje še važne prispevke glasovitih imen kakor Fr. Dvornik, Fr. Pastrnek, Zlatarski, Weingart itd. Vsi članki so objavljeni v slovaščini. Panonski.

Josip Suchy: Bežne slike iz Indije

Ljubljana, 1934. Založba: Gledališka 3, Ljubljana.

Jos. Suchy je znan humorist, pisatelj listkov in potopisnih spominov. Zlasti Indija, kjer se je mudil pred svetovno vojno, mu je dala mnogo pobud za pisanje. Reproduciral je že indijske pravljice in marsikaj drugega.

V knjigi »Bežne slike iz Indije« nam je skušal podati bolj povezano svoje potovanje v Indijo. Sam je čutil, da bi se bil moral bolj izpisati, ako bi naj bil potopis popolen. Zato ga imenuje samo »bežne slike«. V 31 kratkih poglavjih je torej podal Suchy najvažnejše, kar mu je od onega potovanja ostalo v spominu. Bombay, Stolpi molka, otok Elephanta, portugalska Goa, Madura, Colombo, buddhistični Rim Anuradhapura, bengalsko morje, Haidarabad, Kalkuta, Benares, Agra, Jaipur, Lahor — to so postaje na njegovi poti. Pisana doživetja, anekdote in pustolovščine, zanimiva opazovanja in ironične ter humoristične sodbe, so posejane v pripovedovanje.

Suchy je zabaven in dosti duhovit pripovednik. Seveda, kdor je čital n. pr. B. Kellermannovo knjigo »Pot bogov« (izšla v Jugoslovanski knjigarni), bo čutil razliko med zrelim potopisom in med Suchyjevimi bežnimi slikami, dasi ni moči odrekati našemu avtorju bistrega očesa.

Grajati moramo pa površnost v slogu in jeziku, ki močno kazi Suchyjevo knjigo. Nešteto nepotrebnih tujk, neslovenska gradnja stavkov, in mestoma zelo neokusne fraze, niso ravno najboljše priporočilo za »Bežne slike«. Ob tej oblikovni površnosti in neumerjenosti naj omenimo še, da se nam vidi tu in tam Suchyjevo pripovedovanje tudi vsebinsko neuravnovešeno, brez prave estetske mere. s. š.

*

Planinski Vestnik, št. 11. — Na to našo revijo smo po pravici ponosni. Z leti nam je dala toliko imenitnega gradiva, bodisi geografskega in še posebej etnološkega ter folklornega, poleg nekaterih izredno posrečenih pokrajinskih opisov, kajpada, tudi strokovnih člankov in beležk, bodisi kar se tiče slik. — Tako je dr. H. Tuma dal nekaj fundamentalnih del in med te moramo vsekakor šteti letos izhajajočo »Beneško Slovenijo«, ki poleg izčrpnega vsestranskega opisa prinaša tudi mnogo doslej malo znanih krajinskih in drugače pomembnih slik. — Marijan Lipovšek nadaljuje v tem zvezku svoj sijajni potopis »Čez Durmitor na morje«, takisto zanimivo ilustriran; Carinthiacus opisuje »Sv. Krištof na Koroškem«; Uroš Župančič piše vernodušne spomine na ponesrečenega tovariša Sandija Wisiaka; dr. Josip Šašel se zavzema za ime »Gúre in ne Osojnica na Koroškem«. Poleg društvenih vesti in drugih beležk moramo še posebej omeniti prekrasni reprodukciji na finem papirju »Sv. Duh ob Bohinjskem jezeru« (foto Janko Skerlep) in »Bohinjsko jezero« (foto prof. Janko Ravnik).

Kalendar sv. Ante — 1935. — Bogat v vsebinskem, zlasti pa v ilustrativnem pogledu, je ta koledar ena najboljših poljudnih publikacij v srbsko-hrvatskem nabožnem slovstvu. Zlasti so zanimivi prispevki, ki obravnavajo zgodovino in sedanjost udejstvovanja oo. frančiškanov v Bosni in Hercegovini ter v Dalmaciji. Zares lepe so ilustracije, ki nudijo obilo zgodovinskega gradiva, pa tudi leposlovni prispevki so primerni. Koledar je izdala Uprava Glasnika sv. Ante, Sarajevo, uredil ga je dr. Fra Eduard Žilić. Cena Din 10.— za to pisano in obsežno knjigo je zares nizka.

Stalež šolstva in učiteljstva v Dravski banovini. Banovinska zaloga šolskih knjig in učil v Ljubljani je založila priročno urejen »Stalež šolstva in učiteljstva ter kulturnih ustanov v Dravski banovini«, ki ga niso pogrešali le šolniki, temveč vsi, ki imajo količkaj stika in poslovnih zvez s šolo ali občino. Zadnji stalež, ki je bil izšel leta 1928, je bil že povsem odslužil, ker so se med tem razmere na šolah skoroda povsod v veliki meri izpremenile. Novi stalež je praktičneje urejen, kakor je bil stari. Razdeljen v poglavja po kategorijah šol, našteva vse učno osebje na posameznih šolah ter označuje pogoje za sprejem v šolo in opombe glede možnosti nadaljne strokovne izobrazbe absolventov posameznih šol. Najobširnejši je del, ki obravnava narodno šolo. Razdeljen je po okrajih. Pri krajih je navedena nadmorska višina, število prebivalcev, leto ustanovitve šole, oddaljenost od železniške postaje, možnosti zvez, obstoječe gospodarsko-prosvetne ustanove, imena in osebni podatki učiteljstva ter imena predsednikov občin in župnikov tako, da je iz staleža razvidna tudi kulturna višina posameznih šolskih občin. Seznam šol in osebni imenik omogočata hitrejšo orientacijo. Stalež obsega 308 strani in stane Din 68.—. Ta praktični in podrobni pregled šolstva in učnih oseb bo neobhodna priročna knjiga vsaki šoli, trgovskim podjetjem

Tujski promet na Koroškem nazaduje

Od l. 1932 do letos je padel tujski promet za 8,000.000 šilingov

Celovški deželni urad za tujski promet je izdal pred nedavnim zanimivo statistiko tujskega prometa na Koroškem v zadnjih letih.

Najzanimivejša je primerjava tujskoprometne sezone iz leta 1932 in 1933 z letošnjo, ki je bila zaključena 20. septembra. Iz te primerjave se nazorno vidi, kako naglo pada tujski promet v nekdaj tako dobro obiskanih koroških letoviščih.

Dočim je na pr. Celovec obiskalo leta 1932 46.476 tujcev (85.564 prenočišč), jih je bilo letos samo 40.038 (84.942 prenočišč), Vrbo in Poreče ob Vrbskem jezeru je posetilo leta 1932 29.000 letoviščarjev (378.447 prenočišč), leta 1933 22.880 (321.421 prenočišč), letos pa že samo 17.068 letoviščarjev (202.998 prenočišč). Obmejna Bela nad Železno Kapio je imela leta 1932 409 tujcev, lani 350, letos pa je zopet poskočilo število na 434, padala pa so prenočišča od 7569 v letu 1932 na 6733 v letu 1933 in na 5808 letos. Najhujši padec zaznamuje letovišče Mallnitz, kjer je padlo število tujcev od leta 1932 do letos od 12.613 na 3010, število prenočišč pa od 65.348 na 18.641.

V celoti je bilo na Koroškem leta 1932 300.884 gostov z 1,724.233 prenočišči, lani 259.945 gostov z 1,543.877 prenočišči, letos pa le še 210.000 gostov z 1,200.000 prenočišči. Po številu prenočnin sodeč je torej padel tujski promet letošnje sezone v primeri z zadnjo normalno tujskoprometno sezono, to je proti letu 1932, za okrog 30%.

Denarni promet, ki ga je povzročila tujskoprometna sezona, je letos padel za 8,000.000 šilingov pod promet, ki je bil leta 1932.

Letošnja tujskoprometna sezona je bila na Koroškem torej skrajno nepovoljna. Večina podjetij, ki s tujskim prometom stojijo in padejo, je radi tega zašla v take dolgove, da bi moralo slediti par izredno ugodnih sezon, da si podjetja opomorejo. V večini primerov ni bila krita niti tekoča režija, skoraj nikjer pa se ni moglo ničesar vzeti na račun ogromnih investicij, ki so jih v zadnjih letih podjetja naložila v svoje naprave.

K padcu dotoka tujcev na Koroškem sta pripomogla posebno dva dogodka: zapora za izletnike iz Nemčije, ki so prej v izdatnem številu posečali letovišča, in številni atentati v letošnjem letu, ki so jih organizirali nacionalni socialisti. Vrhunec anarhije je bil dosežen v juliju, ko je tujski promet skoraj popolnoma zastal.

Nadaljnji vzrok padanja tujskega prometa na Koroškem pa je tudi okolnost, da so Koroška letovišča razmeroma zelo draga in si izbirajo letoviščarji radi tega raje južnejšo, posebno jugoslovansko obmorsko obalo, pa tudi letovišča po naši Gorenjski, kjer je življenje v primeri z življenjem v avstrijskih letoviščih neprimerno cenejše.

Koroške tujskoprometne organizacije gledajo s skrbjo v prihodnjost, ker ni nobenih znakov, da bi se tujski promet izboljšal.

Kaj pravite?

Pred nekaj dnevi je prejel zelo priljubljeni katehet v nekem kraju pismo matere neke učenke višjega razreda osnovne šole. Gospod katehet je namreč rekel v šoli dekletcu, ki ni vedelo odgovora na njegovo vprašanje, kateri so deli svete maše, niti mu ni vedelo navesti šest resnic, da najbrže ne hodi dostikrat k sveti maši. Mati je pisala gospodu katehetu, da naj se čimpreje pobere iz kraja, da bi imel že zdavnaj izginiti od tod, da ne bo nikoli prestopila praga cerkve, dokler bo on kaplan v tej župniji, ravnotako ne bo nobeden njenih otrok hodil v cerkev. Pri verouku pa mora njen otrok iz razreda, da ne bo poslušal njegovega nauka. Sledilo je še par prostaških psovk in tako dalje.

Ko sem v sredo prečital članek v Vašem cenj. listu: »Krvav pretep pred cerkvijo med službo božjo«, mi je prišlo na misel, da bi Vas, gospod urednik, vprašal: Kdo pa je kriv, da drvi naša mladina v propast? Gotovo se bo glasil Vaš odgovor: V veliki meri starši otrok sami.

Koledar

Petek, 16. novembra: Otmar, opat; Neža (Janja).

Novi grobovi

+ V ljubljanski bolnišnici je v sredo zvečer umrl po kratki in hudi bolezni jetniški paznik, sedaj sodni služitelj Ivan Kravcar, star 28 let in rojen v Mrzli Luži pri Novem mestu. Pokojnik je bil najprej jetniški paznik v Novem mestu, nato sodni sluga v Ribnici, od leta 1921 pa je bil prideljen okrožnemu sodišču v Ljubljani, sprva kot jetniški paznik, pozneje kot sodni služitelj. Dodeljen je bil kazenskemu oddelku ter je vršil funkcijo sluge v razpravni dvorani št. 79. Zapušča vdovo in malo hčerko. Bodi pokojniku ohranjen blag spomin!

— Pri ishijasu sledi na kozarec naravne »Franz Josefove« grenčice, popite zjutraj na tešče, brez truda izdatno iztrebljenje črevesa, kar povzroči ugoden občutek olajšanja.

Osebne vesti

— Sprejem slušateljev v višjo pedagoško šolo v Zagrebu. Za šolsko leto 1934/35 so sprejeti za slušatelje I. letnika višje pedagoške šole sledeči učitelji in učiteljice iz naše banovine: Tomažič Josip, Tinje na Pohorju; Prek Pavla, Dobrepolje; Kneževič Anton, Radatoviči (okraj Metlika); Brenk Marija, Kopnje (Ljubljana-okolica); Grim Gabrijela, Cerklje (okraj Kranj); Dolenc Ljudmila, Mežica; Prah Karel, Slovenjgradec; Česnik Erna, Sv. Štefan (okraj Šmarje pri Jelšah); Drnovšek Marija, Novo mesto. Poleg tega je sprejeta pogojno še Gorup Celestina, učiteljica v Zgornji Polskavi (Maribor desni breg). Vpis v šolo bo 20. in 21. novembra, kakor hitro bodo imenovani po predpisih razrešeni dolžnosti v dosedanjih mestih službovanja.

in občinskim uradom. Dokler traja zaloga — ki je omejena — sprejema naročila »Banovinska zaloga šolskih knjig in učil v Ljubljani«.

Šolska higijena in oko. Priznani strokovnjak docent dr. Ivan Matko, inspektor ministrstva socialne politike in narodnega zdravja, je napisal knjigo pod gornjim naslovom, ki smo jo že dolgo pogrešali. Po načelu, da je človeštvo, posebno mladino lažje varovati pred boleznimi, kakor pa jo zdraviti, je avtor te higijenske knjige v poljubni in tudi lajiku pristopni obliki obrazložil vse možnosti očesnih poškodb, katerim je dandanes mladina v šoli in izven nje izpostavljena. Praktična stran te knjige je dejstvo, da se avtor ne omejuje le na zahteve po moderno urejenih šolskih stavbah in opremi, temveč v glavnem računa s šolami, katerih higijenske razmere so nezadostne. Pri tem se drži načela, da morejo učitelji in starši zaščititi in izboljšati zdravje mladine tudi v nepovoljnih razmerah, ako je njih higijenska izobrazba nezadostna in ako imajo dovolj za odpravo higijenskih nedostatkov. Knjiga se le v najpotrebnejši meri peča z znanstvenim opazovanjem očesa in njegovih bolezni in le v toliko, v kolikor spada to v delokrog šolske higijene. Najobširnejši je oni del, ki obravnava praktično plat vprašanja nege oči, vzrokov raznih očesnih bolezni in ki vsebuje nebroj koristnih in važnih nasvetov. Učiteljem vseh vrst šol, ki najbolje poznajo vse posledice higijenskih nedostatkov šole, bo knjiga dobrodošel kažipot. V zadnji letnik naših učiteljskih šol pa bi se morala obvezno upeljati. Kakor napoveduje avtor knjige, bodo izpod njegovega peresa izšle postopoma še druge praktične knjige, tako, da bomo sčasoma dobili prepotrebno zbirko knjig o celotni šolski higijeni. Knjigo, ki obsega 240 strani in je bogato ilustrirana, je založila **»Banovinska zaloga šolskih knjig in učil v Ljubljani«**, kjer se tudi naroča. Cena v polplatno vezanega izvoda je 60 Din. Knjiga je izvrstno sestavljena s strokovnega vidika ter je te vrste prva v naši banovini. Knjigo prav toplo priporočamo učiteljstvu, šolskim upravam, da si jo nabavijo za učiteljske knjižnice, kakor tudi staršev šoloobveznih otrok.

Ostale vesti

— Občni zbor Narodne protituberkulozne lige bo v nedeljo, 18. t. m. ob 10 dopoldne v dvorani OUZD v Ljubljani. Poleg običajnega dnevnega reda bo na občnem zboru tudi dvoje kratkih predavanj: Jetika med kmečkim ljudstvom (dr. R. Neubauer), in Praktično delo krajevnih lig, na kar opozarjamo vse, ki prosvetno in kulturno delujejo na deželi ter se zanimajo za važna in pereča vprašanja ljudskega zdravja. Vabimo na občni zbor tudi vse one, ki dosedaj niso bili še člani te važne organizacije, da spoznajo delovanje in stremljenje protituberkulozne organizacije.

— Rseniška stena — Aleksandrova stena. Na zadnji seji podružnice SPD v Kamniku je bil sprejet predlog, da se strma stena pod Rsenikom, ki je menda še nihče ni mogel preplezati, imenuje odslej »Aleksandrova stena«. Predlog je bil poslan Osrednjemu odboru SPD, ki bo zaprosil pri maršalatu dvora za potrebno dovoljenje. Pod Rseniško steno je bil blagopokojni kralj Aleksander na svojem zadnjem lovu.

— Po krivem obdolžen. Svoj čas smo obširno poročali o manipulacijah z voznimi listki blagajničarke na železniški postaji v Novem Sadu Katarine Dejanovič. Na podlagi obdolžitev Dejanovičeve je bil aretiran in izročen novosadskemu sodišču tudi višji uradnik v prometnem ministrstvu g. Božidar Defranceschi. Glavna razprava proti obema se je vršila 11. maja 1934 pred okrožnim sodiščem v Novem Sadu. Na tej obravnavi se je **izkazala popolna nedolžnost g. Božidarja Defranceschija in ga je sodišče oprostilo vsake krivde in kazni,** medtem, ko je Dejanovičevo obsodilo na pet let robije. O tem je sedaj izreklo končno besedo tudi kasacijsko sodišče v Belgradu, ki je **v polnem obsegu potrdilo oprostilno razsodbo glede g. Defranceschija,** Katarini Dejanovičevi pa je zvišalo kazen od pet na devet let robije. G. Defranceschi je s tem dobil popolno zadoščenje. Kdo mu bo pa povrnil škodo in ga odškodoval za trpljenje, ki ga je moral prestati zaradi klevet brezvestne ženske, ki še pri glavni razpravi ni hotela izdati človeka, ki je aktivno sodeloval pri njenih sleparskih manipulacijah z železniškimi voznimi listki?

— Ponesrečenci. Ljubljanska bolnišnica je prejela včeraj tri ponesrečence. Stanko Rozman, 25 letni posestnik iz Smlednika se je ponesrečil pri delu na slamoreznici, ki mu je odtrgala prste desne roke. — V Trebeljevem je nekdo udaril s palico po glavi 23 letnega poljskega dninarja Antona Doblekarja iz Rašice. Poškodba je bila tako huda, da je fant moral v bolnišnico. — V Retju pri Trbovljah je neki deček zagnal palico v 12 letnega sina rudarjeve vdove Ivana Šuštarja ter ga zadel v oko. Oko je v resni nevarnosti.

— Razpisana služba. Kraljevska banska uprava dravske banovine razpisuje na osnovi § 31 zakona o banski upravi službeno mesto fitopatologa-uradniškega pripravnika VIII. položajne skupine na banovinski kmetijski poskusni in kontrolni postaji v Mariboru. Za razpisano mesto pridejo v poštev prosilci z dovršeno kmetijsko fakulteto. Prednost imajo tisti, ki so se še nekoliko specijalizirali iz fitopatologije. — Prošnje, opremljene po § 3. zakona o uradnikih, je predložiti kraljevski banski upravi dravske banovine najkasneje do 10. decembra 1934.

— Pri slabi prebavi, slabokrvnosti, shujšanju, bledici, obolelosti žlez, izpuščanju na koži, tvorih uravnava **»Franz Josefova«** voda izborno toli važno delovanje črevesa.

— V Službenem listu kraljevske banske uprave dravske banovine od 14. t. m. je objavljena »Naredba o določitvi nevarnostne tabele za zavarovanje za nezgode in o postopku pri uvrščanju obratov v nevarnostne razrede in nevarnostne odstotke«, dalje »Razporedi zvanj izvršilnih uradnikov in upravnih uradnikov sodnih zaporov v območju apelacijskih sodišč v Ljubljani in Splitu«, »Ratifikacija mednarodne sanitarne konvencije z zapisnikom in prilogami po Svobodnem mestu Gdansku«, »Pristop Brazilije k pogodbi o odpovedi vojni«, »Pristop Iraka h konvenciji o postopanju z vojnimi ujetniki«, »Pristop Iraka k ženevski konvenciji za izboljšanje usode ranjencev in bolnikov v vojskah za vojne« in »Izpremembe in dopolnitve v pravilniku o pobiranju cerkvenih taks za uradna dejanja jerarhijskih in samoupravnih oblastev, teles in organov srbske pravoslavne cerkve«.

— Stare letnike »Časa« in »Bogoslovnega vestnika«, tudi posamezne številke, hvaležno sprejemamo za siromašne teologe. Gospode, ki bi jih lahko pogrešali, vljudno prosimo, da bi jih poslali ali ob priliki osebno oddali na naslov: Dobrodelno društvo »Varstvo«, Ljubljana, Tyrševa cesta 17.

— Ponesrečena otroka. Ljubljanska bolnišnica je včeraj sprejela dva otroka, od katerih je eden postal žrtev nesreče, drugi pa napada. Na Primskovem na Gorenjskem je pomagal 8 letni posestnikov sin Franc Fende svojemu starejšemu bratu pri oranju. Deček je vodil konje ter si je vajeti navezal na vrat. Konji pa so se splašili ter vlekli dečka precej dolgo za seboj. Deček je dobil smrtno nevarne poškodbe po glavi in po životu. — V Spodnji Hrušici pri Ljubljani so se otroci iz šole domov med seboj dražili. V tem prepiru je neki deček z nožem napadel 11 letnega Franca Proska, sina strojnika, ter ga ranil v levo roko.

— Kantina v vojašnici Kralja Petra I. V. O. na Poljanski cesti v Ljubljani bo oddana v zakup za dobo treh let najugodnejšemu ponudniku na ofertalni licitaciji, ki bo dne 24. novembra t. l. v blag. prostorih Komande 40. pešpolka ob 11. Licitaciji smejo prisostvovati samo vojni invalidi in invalidkinje. Pogoji za zakup so razvidni v blagajni pešpolka vsak delovni dan od 8 do 12, pojasnila pa daje tudi Oblastni odbor Udruženja invalidov v Ljubljani.

— Za advent priporočamo cerkvenim zborom: Adamič Karlo, V svitu zarje. Zbirka adventnih pesmi za mešani zbor, part. 24 Din, glasovi po Din 6; **Foerster A.,** Cantica sacra, III. del, za moški ali ženski zbor, po 30 Din; **Foerster A.,** 12 cerkv. pesmi za mešani zbor, part 12 Din; **Grum Anton,** Adventne pesmi za mešani zbor, part. 10 Din, glasovi po 4 Din; **Premrl Stanko,** Cerkv. moški zbori, po 40 Din; **Premrl Stanko,** Cerkv. ljudska pesmarica za eno- ali dvoglasno petje z orglami, part. 50 Din, glasovi po 24 Din; **Železnik M.,** Vi oblaki Ga rosite, 10 pesmi za adventni čas, part. po 20 Din; **Vodopivec V.,** Božji spevi. Pesmi cerkv. leta za mešani zbor. Obsega več adventnih pesmi, po 80 Din.

— Naročnikom za Mihelčičevo zbirko »Nebo žari« sporočamo, da izide v najkrajšem času tretji natisk.

— Kako merimo svetlobo? Svetlobna množina žarnice je ona množina svetlobe, ki jo žarnica v eni sekundi odda na vse strani. Enota svetlobe je lumen. Mi se moramo privaditi tej enoti, ki jo srečujemo vsak dan, kakor smo se tudi privadili pojmoma volta in watta. En volumen je ona svetlobna množina, ki jo odda svetlobni vir jakosti ene sveče v eni sekundi na 1 m oddaljeno in 1 m² veliko na smer žarkov pravokotno ploskev. Če si predstavljamo okoli svetlobnega vira, ki izžarja to svetlobno množino na vse strani v prostoru enakomerno, kroglo, katere polumer je 1 m in torej površina enaka 12.5 m², odpada na vsak kvadratni meter en lumen, na celo ploskev torej 12.5 lumenov. Če torej poznamo srednjo svetlobno jakost poljubnega svetlobnega vira, lahko izračunamo njegovo svetlobno množino na ta način, da njegovo srednjo svetlobno jakost pomnožimo z 12.5. Na isti način moremo izračunati tudi svetlobno jakost svetlobnega vira, če poznamo njegovo svetlobno množino v lumenih, in sicer na ta način, da delimo število lumenov z 12.5. Lumen je pa za prakso premajhna enota, zato se uporablja večja enota: dekalumen (10 lumenov). Nove Tungsram D žarnice z večjo svetlobno množino in s povečano gospodarnostjo so označene ne samo po porabljenem učinku, marveč po svetlobni množini v dekalumenih, a poleg tega tudi po porabljenem učinku v wattih. Iz teh števil moremo neposredno na žarnici odbrati njeno povečano gospodarnost.

— Obisk poljskih turistov v Jugoslaviji. H koncu letošnje turistične sezone je prišlo v Jugoslavijo prvič večje število poljskih izletnikov, in sicer nad 400. S posebnim poljskim vlakom so se pripeljali iz Krakova čez Budimpešto na Sušak. Nato so se razkropili po naši rivijeri. O tem izletu je eden od izletnikov, ugledni plinski strokovnjak ing. Bruno Szymanski napisal v nekem poljskem tedniku zelo laskave besede na račun naše rivijere in sploh naše države.

— Otvoritev gledališča v Banja Luki. V nedeljo zvečer je bilo slovesno odprto banovinsko gledališče v Banja Luki. Prvi večer je bil posvečen spominu pokojnega kralja. Gledališče je bilo nabito polno.

— Kredit za asfaltno cesto Beograd—Zagreb je odobren. Kakor poročajo zagrebški listi, je odobren kredit v iznosu 800 milijonov dinarjev za asfaltirano cesto Beograd—Zagreb. S pripravljalnimi deli bodo začeli takoj, z glavnimi deli pa na spomlad. Gradili bodo cesto več let in bo dolga 400 kilometrov. Šla bo čez novi viseči zemunski most in dalje preko Srema, Slavonije in Hrvatske.

— Pri zaprtju, motenju prebave, gorečici, navalu krvi, glavobolu, splošnem slabopočutju vzemi na tešče kozarec naravne **Franz-Josef«-grenčice. — Po izkušnjah na klinikah za notranje bolezni je »Franz-Josef«-voda** zelo dobrodejno odvajalno sredstvo.

— Zločin bivšega orožnika. Iz Velikega Bečkereka poročajo, da je orožništvo prijelo 61 letnega bivšega orožnika Jožka Puta iz Bačkega Gradišta, ki je pred kratkim na zverinski način umoril posestnika Lovrenca Hecka in njegovo ženo Ano. Puta je takoj po aretaciji priznal zločin. Pravi, da je bil pri pokojnem Hecku hlapec in da je Heck zelo slabo z njim ravnal. Kritičnega dne se je spri s Heckom, ki ga je pričel pasovati. Puta je to tako razjarilo, da je pograbil sekiro in udaril Hecka po glavi. V tem je prihitela Heckova žena, da bi branila moža, toda Puta je tudi njo pobil s sekiro na tla. Ko je videl, da sta oba mrtva, je vdrl v njuno sobo, vzel iz omare Heckovo obleko, jo oblekel, vzel še 100 Din in nato pobegnil.

— Cenj. čitatelje opozarjamo, da redno uživajo Radensko, ki je za zdravje nujno potrebna, pa istočasno izborna pijača.

Rdeči križ v Dobovi

V nedeljo, dne 11. nov. se je vršila lepa mirovna proslava, ki pa je bila obenem lepa žalna prireditev za blagopokojnim viteškim kraljem Aleksandrom I. Zedinitelјem in padlim borcem za svobodo naše domovine. Gledališki oder društva R. K. je bil proslavi primerno okrašen s sliko pokojnega kralja, v ozadju otok bleški in Suvobor, kjer je pokojni vladar preživel toliko počitnic. Prireditev je otvoril s kratkim nagovorom o pomenu dneva predsednik Rdečega križa. Sledil je govor predsednika pomladka R. K. in oficijelnega zastopnika Jadranske straže g. šol. upr. Kokota: Mirovno poslanstvo. Neizbrisen bo ostal vsem govor gosp. župnika Logarja o kralju Aleksandru — delavcu za svetovni mir. Ves govor g. župnika je bil en sam izraz prave domovinske ljubezni do kralja in Jugoslavije. Po enominutnem molku je nastopila lepa skupina pomladkarjev Rdečega križa in Jadranske straže pred sliko pokojnega kralja, kjer je res z občutkom deklamirala učenka 6. razr. Milka Cvetkovič posmrtnico kralju Aleksandru. Tej skupini je sledila skupina kmetskih fantov in deklet pred sliko kralja Petra II. Za sklep je zapel pevski zbor pod vodstvom g. župnika četveroglasno »Bože pravde«. Lepa, svečana je bila prireditev. Še lepše pa se nam zdi ta harmonična udeležba, ko se je Jadranska straža in kmetska mladina tako oficijelno pridružila prvi proslavi najlјačjemu društvu v Dobovi, društvu Rdečega križa.

Med - konkurent sladkorja

V Ljubljani se opaža pojav, da postaja domači med oster konkurent industrijskemu sladkorju. To je umevno, zakaj med, sledeč tendenci cen kmetskih pridelkov, je dosegel sedaj najnižjo ceno v vseh zadnjih letih, sladkor pa, sledeč smernicam cen izdelkov karteliranе industrije, svojo najvišjo. V Ljubljani je na drobno cena čistega medu danes 15 do 18 Din, cena sladkorju pa 14 do 16 Din kg. torej skoraj ena in ista. Med pa ima mnogo več redilne in sladilne vrednosti in je v mnogih primerih še bolj uporaben, kakor sladkor. Zato je umevno, da gospodinje spričo predragega sladkorja raje segajo po medu. Pri tem je poudariti, da je letošnja letina medu bila bolj slaba. Ako bo prihodnja boljša, potem bodo cene medu še nižje ter bo konzum medu na škodo sladkorja še večji.

Celje

Važna razsodba upravnega sodišča v Celju. Upravno sodišče v Celju je izdalo važno razsodbo, po kateri delavci niso dolžni plačevati 1-odstotnega izrednega prispevka in zato delodajalci od njih niso upravičeni pobirati tega davka.

Samarijani in samarijanke! V nedeljo, 18. t. m. bo ob 10 dopoldne v mali dvorani Narodnega doma žalna proslava za blagopokojnim viteškim kraljem Aleksandrom I. Zedinitelјem. Okrajni odbor društva Rdečega križa za Celje poziva vse, ki so obiskovali samarijanske tečaje, da se udeležijo te proslave ter izkažejo svojo globoko vdanost do blagopokojnega kralja, najvišjega zaščitnika društva Rdečega križa.

Celjski odbor za javna dela. Včeraj dopoldne so se sestali na okrajnem načelstvu v Celju zastopniki vseh občin celjskega okraja, da se pogovore, katera dela bi bilo v prvi vrsti izvršiti iz kreditev, ki jih bo dobil celjski okrajni odbor za javna dela iz tega fonda. Med navzočimi je prevladalo mnenje, naj se v celjskem okraju večina kredita, ki bo na razpolago, uporabi za regulacijska dela. Zastopniki posameznih občin so že stavili konkretne predloge, tehnični urad na okrajnem načelstvu bo pa sedaj izdelal potrebne elaborate.

Glas iz občinstva. Ponedeljska povodenj Savinje je zopet povzročila veliko strahu in škode v bližnji in daljni celjski okolici. Voda je začela prihajati že ponoči in v najzgodnejših urah, ko so ljudje še spali, je bilo treba reševati, na mnogih krajih je bilo že prepozno. Uničene so shrambe pridelkov in zimske zaloge. Vrtnarju Zelenku je ponoči voda nenadoma odnesla čoln, ki je obvisel obrnjen blizu gimnazije sredi globoke vode. Pri tej priliki moramo javno izraziti prošnjo, naj bi vodotehnični oddelek pri vsakokratni povodnji obvestil prizadete prebivalce o več ali manj preteči nevarnosti povodnji, kakor je bilo to pred vojno, saj ima imenovani urad telefonične zveze glede padavin v Zg. Savinjski dolini in mu je lahko vsaj tri ure poprej znano, v kakšni izmeri bo voda narasla. Sedaj pa ljudje ob vsaki povodnji tavajo v strahu in niti ne slutijo, kakšna nesreča jih čaka.

Tatvine in tajne kupčije z vinom. Neki posestnik iz Sodne vasi pri Pristavi je večkrat pripeljal v Celje naprodaj vino, imel je pa že sedaj v kratkem času dvakrat smolo s svojim blagom. Že 30. oktobra mu je bil ukraden z dvorišča neke gostilne na Kralja Petra cesti sodček vina, ki je držal 56 litrov, v vrednosti 300 Din. Pred dnevi je zopet pripeljal v Celje naprodaj vino in spravil sodček 56 litrov pri nekem hotelskem slugi. Za to sta izvedela dva brezposelna delavca iz Nove vasi, ki se že dalje časa pečata s tajno prodajo vina. Sama sta spisala pismo, kakor bi bilo od omenjenega posestnika, in šla z njim k imenovanemu hotelskemu slugi, kateri jima je sodček res izročil. Oba sta bila izsledena in oddana v zapore okrajnega sodišča.

Čigavo je kolo? Pred neko gostilno v Celju je bilo najdeno črno pleskano moško kolo, brez znamke, evid. št. 2-15549-5.

Škofja Loka

Smrt matere-mučenice. Dober teden je minul, ko so naglo odpeljali v ljubljansko bolnišnico mater petih otrok go. Gašperšičevo s Karlovške ceste, v sredo, 14. nov. pa jo je Bog rešil trpljenja. Vsa življenjska pot Gašperšičeve družine je zelo tragična. Pred nekaj leti je umrl oče, hiša je bila prodana, mati se je noč in dan trudila za svoje otroke, od katerih je najstarejši Franc dopolnil 14 let. Ni prosila nobenih podpor, mučila se je s šivanjem, pritrgovala si je, samo da je družina mogla živeti. Vsi otroci so imeli skrbno krščansko vzgojo, vsi so bili snažno dasi skromno oblečeni; še preden je bila odpeljana v bolnišnico, je vse svoje revno perilo oprala, zlikala in v omaro spravila. Sedaj ni več skrbne mame za petero nepreskrbljenih — sirot. Pogreb vzorne — pa tako skrite mučeniške matere bo v petek, iz mrtvašnice ljubljanske bolnišnice. Dobri Bog ji bodi plačnik! Za sirote pa prosimo mestno občino, da jim da potrebno podporo pri stari materi, da bodo dobro vzgojeni, pa tudi vsa blaga srca prosimo, da se spomnijo teh sirot! Morda bi Franceta, ki je obiskoval dva gimn. razreda, sprejela v učenje kaka dobra trgovska firma.

Novost za Ločane je električna ura, ki je pritrjena na hiši kavarne »Plantarič« na Glavnem trgu. Električni tok plačuje mestna občina. — Naprednost Loke ni tako majhna!

20 let med Beduini

L. 1912 je odpotoval v Arabijo znanstveni raziskovalec Karl Raswan, da bi znanstveno raziskal zgodovinsko preteklost divjih beduinskih plemen. Poleg tega se je učenjak zanimal še za arabsko konjerejo, ki temelji na več stoletnih skušnjah. Na svojem potovanju se je v severni Arabiji sešel z divjimi Beduini iz plemena Ruala, katerih se vse boji. Divji bojevniki so belega moža sprejeli zelo gostoljubno. Vendar je Raswan čutil, da ga imajo za tujca in vsiljivega gosta in da ga v svoji nezaupljivosti neprestano nadzorujejo. Lovska nesreča pa je prinesla, da se je to razmerje naenkrat spremenilo.

Raswan je z Beduini šel na lov. Med lovci je bil tudi 8-letni emirjev sinček, kateri je po nesreči svojega gosta nevarno ranil. Beduini so se za ranjenega gosta z vso skrbjo zavzeli, mu stregli in ga zdravili, da je kmalu ozdravel. Ko je ozdravil, bi bil smel po strogih puščavskih postavah terjati veliko krvno odškodnino. Emir mu je za svojega sina ponudil 40 kamel in 4 kobile. Toda Raswan je to odpupnino odklonil in zahteval le prijateljstvo Beduinov. To velikodušje je Rualce tako ganilo, da so še istega dne sklenil ž njim krvno bratstvo, kar se je zgodilo med velikimi slovesnostmi.

Poslej je Raswan živel kot Beduin med Beduini. Oblačil se je po beduinsko in živel po njihovo. Kadar so se Rualci spopadli s sovražnimi plemeni, je Raswan hodil ž njimi v boj in se za nje boril. Užival je tudi njihovo skromno hrano: kobilice in divji med. Beduini pa so ga vedno bolj ljubili in vedno bolj spoštovali. On pa se je tudi vedno bolj navadil na puščavsko življenje, vedno polno nenavadnih dogodkov in pustolovščin. Preteklo je včasih več let, preden je kedaj videl belega človeka.

Nekoč pa ga je vendar le premagalo domotožje. S težkim srcem se je poslovil od svojih beduinskih prijateljev. V spomin na beduinsko gostoljubje mu je mladi emir — nekdanji 8-letni deček — podaril 700 let star arabski meč, dragoceno relikvijo svojega plemena. Prva njegova pot je bila v London, kjer je najprvo priredil razstavo svojih zbirk ter je prirejal predavanja o svojih doganjih in doživljajih. Predavati zna zelo zanimivo, nikdar pa ne pozabi omenjati in slaviti svojih junaških beduinskih prijateljev.

Čeprav zelo težko, se je vendar le v vsem privadil neverjetne beduinske skromnosti ter se je med svojimi Arabci dobro počutil in bil zdrav, saj so bolezni med njimi takorekoč neznane. Jedli so, kakor rečeno, kobilice; kuhane kobilice so podobne presnemu zelju, pražene pa imajo okus po nežni in mladi kuretini. Za spremembo so bili včasih kuščarji in martinčki. Če pa je lovska sreča nanesla, so imeli dovolj mesa gazel in dropelj. Raswan je prinesel seboj fotografije, ki imajo veliko etnografsko vrednost.

Slaniki! Lov na slanike v Severnem morju je končan. V lukah Severnega morja sedaj nalagajo lovski plen, ki je spravljen v velike sode,na ladje, in ga razvažajo po svetu. Skladovnice sodov na sliki so namenjene na Poljsko.

Voditelj komunistov zopet katoličan

Bivši voditelj španske komunistične mladine, Enrique Matorra, eden najvplivnejših osebnosti levice, se je v Madridu vrnil v katoliško cerkev. Zdaj objavlja naslednji poziv na špansko delavstvo:

Po štirih letih nemira, zmot in veri sovražnih dejanj čutim potrebo, da pred vso javnostjo priznam svojo izpreobrnitev. Razvoj, ki ga je moral v zadnjih letih preživljati španski delavski razred, je bil doba nebrzdane agitacije, ki jih je veliko pognala v vrste ekstremistov, ker so upali tam najti pomoč v telesni stiski in zadovoljitev v duševnem nepokoju. Tudi jaz sem bil eden izmed teh mladih ljudi, ki so bili vse prezgodaj vrženi ven v borbo življenja, in moj nemirni duh je pohlepno sprejemal enostavne komunistične nauke. Popolnoma sem se posvetil organizatoričnemu delu, si pridobil polagoma velike izkušnje v surovih oblikah socialnega boja in sem tudi druge poučeval v spletkah in početju sindikalnega gibanja, a istočasno sem doživel veliko razočaranj, za katera sem delal odgovorne ljudi. Danes vem, da niso krivi ljudje, marveč njihove ideje. Danes se z bolestjo spominjam preteklih dni. Svoj čas sem zapravljal v to, da sem tajil tistega, ki je naše življenje — Boga. Koliko brezkoristnih žrtev, koliko izgubljenega boja za resnico — a resnice tam ni bilo! Resnica, edina resnica je v naukih Jezusa Kristusa. Danes pozivam vse, ki me poznajo, da se v javni razpravi pomenijo z menoj o temeljnih vprašanjih življenja: o božjem bivanju, o katoliški veri, o zasebni lastnini, o razrednem boju. Dobro vem, da mi ta javna odpoved preteklosti, da mi ta javna izpoved ne prinese drugega kakor preganjanje, sramotenje in obrekovanje. A ne dam se oplašiti. Dolžnost vseh, ki svojo zmoto spoznajo, je, da se te zmote ne odpovedo samo teoretično, marveč da tudi v vsakdanjem življenju služijo resnici.

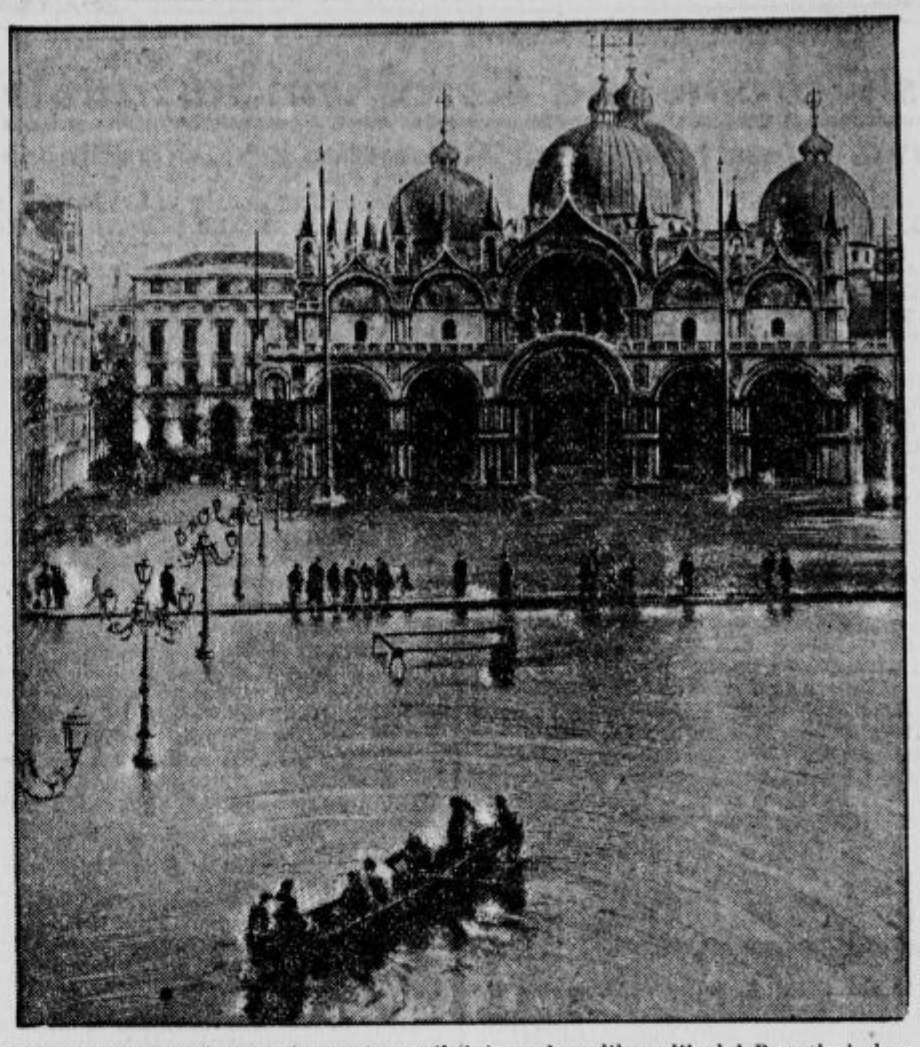

Benetke pod vodo. Po silnem viharju in nevihti je voda zalila velik del Benetk, kakor se je to zgodilo l. 1931. Od takrat je ta slika.

Velik načrt bostonskega inženjerja

Puščava se spremeni v raj

Če človek dobro premisli, inženjerji radi kvarijo delo narave. Uravnavajo reke. Prestavljajo gore. Kar je bilo včasih daleč, danes lahko mimogrede stopiš tja. Vsaka pokrajina ima svoj znak, svoj obraz. Nekatere imajo tak obraz, da sredi njih teče reka. Drugim daje obraz hrib ali gora. Tretjim je usojeno, da so pustinje, že od nekdaj osamele in puste.

Ako morda čez dolga leta zopet prideš v znano pokrajino, se ti lahko zgodi, da je ne boš več spoznal. Izgubila je svoj obraz, katerega mu je dala narava. Reke, ki je tekla za starim mlinom in delala vijugo, ni več. Njena struga je suha. Pač pa teče 5 km bolj na severu brez vijug, kar naravnost. Inženjerjem se je zdelo potrebno, da bi tako prestavljena reka lahko služila prometu.

Ko si bil mlad, si večkrat rad splezal na znani hrib. Po 30 letih te prime domotožje po domačih krajih in po tistem hribu. Vrneš se, a hriba ni več. Zakaj ne? Ker je 20. stoletju delal napotje. Inženjerji so ga odstranili v veliko veselje avtomobilistov, kateri sedaj drče po gladki in ravni cesti tam, kjer je nekoč stal lep hrib. A pokrajini so s tem vzeli njen obraz.

Ni ga več kotička na zemljski obli, ki bi bil varen pred inženjerji. Samotno puščavo spreminjajo v rajski vrt — da tja lahko potujejo bogataši. Inženjerji mislijo, da puščavi dandanes ni več treba, da bi bila puščava. Najsibodo njihova dela za sedanjike še tako koristna, enkrat se bodo pa le zmotili. Sedaj je neki bostonski inženjer razložil francoski vladi, da ni treba, da bi Sahara ostala peščena puščava. Pravi, da bi jo on znal spremeniti v raj. Le sredstev naj mu dajo dovolj.

Pričakujemo torej velikih sprememb. Sahari hočejo vzeti njeno sušo in jo napraviti vlažno in mokro. Kar je bilo zemlja, naj bo poslej morje — čisto narobe, kakor je bilo doslej.

To čudo naj po inženjerjem mnenju napravi Sredozemsko morje. Zgraditi hoče pri Gabesu v Severni Afriki kanal, po katerem bi spustil morje v puščavo. Po tem kanalu bodo plule v puščavo ladje in nosile tovore mesto kamel, katere jih sedaj prenašajo na svojih grbah. Delfini se bodo igrali tam, kjer se sedaj skrivajo noji. Kjer so se sedaj legle kobilice, se bodo poslej drstile tune in sardele. Sardelice in tune so seveda boljše ko kobilice.

Mi, nepoučeni ljudje, pa bomo vprašali, kaj bo s tem doseženo. Gospod Braman, tako se piše oni bostonski inženjer, nam jamči tako-le: »Če bi imela Sahara vodo, bi se s tem sosednje dežele silno dvignile. Pšenica, koruza, bombaž in sladkorni trs bi dobro uspevali ter blagodejno vplivali na svetovni trg.«

Ljudje pa, ki imajo dober posluh za take reči, na te inženjerjeve besede odgovarjajo, da že slišijo, kako nekaj štrbunka v vodo. Štrbunkale bodo namreč najprvo cene, potem pa blago samo. Vsekakor pa bi potem te dežele imele vsaj nekaj, kar bi lahko metale v vodo in s čimer bi lahko kurile svoje lokomotive.

Kaj bo pa Sahara rekla na to spremembo? Ali se ne bo vnovič kar sama spremenila v puščavo? Gospod Braman pravi, da ne, ker se ne bo mogla! Leži namreč nižje ko morje. Vsaka kapljica, kateri bo dovolila, da izhlapi, bo vendar le zopet pritekla v neizčrpno Sredozemsko morje. Izhlapevanje je gospodu Bramanu kaj dobrodošlo; dela namreč oblake, oblaki pa dež. Iz česar bi sledilo, da Sahari ne bo drugega kazalo, kakor da lepo rodi pšenico in sladkor. Tako misli gospod Braman. Kaj pa bo rekla Sahara, moramo počakati dotlej, dokler se Braman ne loti dela.

Ker je videl „Leona"- zaprt

V teku obravnave proti atentatorju Matuški v Budimpešti je bil zaslišan za pričo neki možak, ki so ga zaprli, ker je izpovedal sumljive stvari. Zaradi njegovih izjav ga sumijo, da je tudi sam sodeloval pri atentatu na železnico v Bia Torbag. Ravnatelj nekega varijeteja je namreč kot priča pripovedoval, da pozna tistega »Leona«, o katerem govori Matuška. Pravi, da je videl, da sta »Leon« in Matuška večkrat govorila in da je ta »Leon« Matuško večkrat uspešno hipnotiziral. Zaradi teh izjav je priča postal sodišču sumljiv, zaradi česar so ga zaprli. Nato je predsednik več ko pol ure prigovarjal Matuški, naj pove resnico in naj neha lagati. Matuška pa je odgovoril: »Doslej v glavni obravnavi nisem izpovedal drugega kakor čisto resnico.« Ker pa je obtoženec v sodni dvorani venomer izzivalno zijal v neko časnikarico, ga je predsednik obsodil na pet dni temnice.

Trapisti - Gandhijev ideal

Na vseindijskem kongresu je pred kratkim Mahatma Gandi imel govor, v katerem je razpravljal, kako bi bilo mogoče izboljšati položaj zaničevane kaste Parij. Dejal je, da bi bile mogoče Parijem pomagati le, če se bodo vsi Indijci notranje prečistili. Pot do notranjega prečiščenja pa je globoko življenje, kakršno žive krščanski trapistovski menihi. Pripovedoval je, kako je kot mladenič prišel v Južno Afriko in tam obiskal trapistovski samostan. Ta obisk je nanj napravil tako globok utis, da tega vse svoje življenje ne bo pozabil.

»Videl sem te menihe vstajati zjutraj ob pol treh in iti molit. Uživajo le rastlinsko hrano ter se strogo drže svoje obljube molka. Njihovo življenje je en sam apostolat. Vsa opravila sami opravljajo. Njihov samostan leži v rajskem, čudovito svetlem vrtu. Čar sladkega miru njihovih celic je še vedno okrog mene. Moj ideal bi bil, da bi sam ustanovil tako naselbino. Rad bi imel za seboj take ljudi, ki bi se hoteli za vse življenje z dušo in telesom posvetiti Parijem.«

Iz verskega boja v Mehiki

Nova socialistična šolska postava v Mehiki je verno ljudstvo strašno razburila. Starši ne puste, da bi se njihovi otroci v šoli moralno kvarili, kakor hoče nova šolska postava. Starši prirejajo velike demonstracije, katere hoče socialistična vlada zadušiti z oboroženo silo. Na sliki vidimo tako demonstracijo.

Proti koruptnim poslancem

Proti koruptnim poslancem so nastopili prebivalci glavnega mesta republike Ekvador, v Quito, ter v veliki demonstraciji zabranili vhod v parlament vsem poslancem, ki so obdolženi korupcije.

Gospodarstvo

Zmrznjene terjatve vsepovsod

Problem dolgov in v zvezi s tem zmrznjenih terjatev postaja vedno bolj aktualna. Vsote zmrznjenih terjatev industrijskih držav v kmetijskih državah dosegajo ogromne vsote. Če prištejemo zmrznjenim vsotam v kmetijskih državah še zmrznjene terjatve v Nemčiji, potem postane šele očitno, da je treba misliti na drug način mobilizacije teh zmrznjenih posojil. Gotovo se bo ta mobilizacija morala čimprej izvršiti, ker je pri sedanjih minimalnih trgovskih odnošajih nemogoče misliti na obnovo sploh v gospodarstvu po vsem svetu.

Češkoslovaška

V začetku novembra so zmrznjene terjatve češkoslovaških izvoznikov dosegle že ogromno vsoto skoro 600 miljonov Kč, t. j. okoli 1200 milj. dinarjev. Tu pa niso vštete terjatve za obresti, dividende, amortizacije kapitalov itd., katerih tudi ne morejo dobiti češki upniki radi raznih deviznih predpisov v raznih državah. Po posameznih državah se klirinški sklade razdele sledeče: Nemčija 260 milj. Kč, Jugoslavija 129 milj. Kč, Romunija 102 milj. Kč, Turčija 33, Bolgarija 32 in Grčija 30 milj. Kč. — Razumljive so pritožbe Čehov, da so jim zmrznile tolike svote terjatev v blagovnem prometu, zavedajo se naj pa, da se dado te vsote plačati le z uvozom iz teh držav v ČSR, če nočejo popolnoma uničiti češkega izvoza industrijskih izdelkov. Klirinški saldo z našo državo je bil včasih še večji, vendar se je nekoliko zmanjšal radi dobav pšenice. So pa še drugi predmeti, v katerih je naš izvoz padel za skoro polovico. Pred dnevi smo objavili statistiko uvoza v ČSR. Iz te statistike je bilo razvidno, da je naš izvoz prašičev v ČSR padel od oktobra 1933 na oktober 1934 za polovico. Prašiči so pa poleg koruze in pšenice naš najvažnejši izvozni predmet za Češkoslovaško.

Francija

Francoski kliringi. Pariz. Francosko trgovinsko ministrstvo objavlja podatke o delavnosti urada za kompenzacije, »Office de Compensation«, pri pariški trgovski zbornici po stanju z dne 31. oktobra. Terjatve, ki so bile plačane po inozemskih upnikih pri zunanjih kompenzacijskih uradih, oziroma emisijskih bankah, so znašale na pr. za Jugoslavijo 119.4, od tega pa so dobili francoski upniki že izplačanih 89.7 milij. francoskih frankov. Najbolje posluje francoski kliring z Avstrijo, Kolumbijo, Ekvadorjem, Estonsko itd., slabše pa se razvija ter je saldo velik v kliringu z Madjarsko, Grčijo, največji pa s Turčijo. — V nemškem kliringu obvešča omenjeni klirinški zavod javnost, da je bil dne 8. novembra plačan zadnji odrezek, in sicer za 20. september. Zaostanek torej še ni dosegel dveh mesecev.

Holandija

Holandski zmrznjeni krediti. Amsterdam. Po podatkih Centralnega urada so znašale holandske zmrznjene terjatve dne 1. marca 1934 z zapadlostjo pred 1. januarjem 1935 okoli 70 miljonov goldinarjev. Od te vsote odpade na blagovne terjatve samo 12.1 milij. goldinarjev, 5.7 na obresti in amortizacijo, 2.6 na dividende ter 49.6 milij. goldinarjev na razne terjatve. Na posamezne države se skupna vsota ca. 70 milij. goldinarjev razdeli sledeče: Madjarska 23.9 milij. Avstrija 15.6, Romunija 8.8, Brazilija 5.5, Argentina 4.2, Jugoslavija 3.8, Letonska 3.4 milij. goldinarjev itd.

Preusmeritev bolgarskega kmetijstva

Podatki o letošnji letini v Bolgariji kažejo pri vseh vrstah žita manjši pridelek, kot je bil lani. Deloma je to pripisovati klimatičnim razmeram, ki so bile letos neugodne, na drugi strani pa je to strukturnega značaja. Kajti pri takozvanih industrijskih rastlinah opažamo letos znatno povečanje pridelka. Tako je znašal pridelek bombaža letos 9000 ton semena, kar pomeni skoro trikratni lanski pridelek. Tudi pri drugih industrijskih rastlinah, ki služijo za predelavo industriji je pridelek znatno večji kot lani. Pridelek lanu in konoplje se je povečal za skoro 100%, pridelek semen sončnic pa za 50%.

Bolgarsko kmetijstvo se sedaj preusmerja, uvidelo je namreč, da mora radi padca cen žita izvažati prevelike količine, za katere dobi sedaj vkljub povečanju količin znatno manj kot prejšnja leta. Zato so začeli forsirati produkcijo onih rastlin, katere potrebuje za predelavo predvsem domača bolgarska industrija, t. j. predvsem tekstilna. Poleg tega pa se je začela razvijati produkcija za izvoz. Tako je bilo industrijskih in oljnatih rastlin (brez sladkorne pese) kultiviranih na 150.000, leta 1927 pa samo 70.000 ha.

Med drugim se povišuje produkcija ricinovega olja, ricinus je bil uveden prav za prav šele lani praktično v bolgarsko kmetijstvo. Nadalje so se letos začeli v velikem obsegu poskusi s sajenjem fižola, ki ga imenujejo tudi mandžurski fižol. Z Nemci so se Bolgari dogovorili, da bodo prevzeli vso produkcijo v letu 1934.

Nazaduje pa produkcija tobaka in rožnega olja. S tobakom posajena površina se je letos zmanjšala za 40%, rožne kulture pa za približno 50%. Nasprotno pa se je povečal izvoz sadja, katerega je letos Bolgarija izvozila 3700 vagonov.

Posebno za bolgarski trg se zanima Nemčija (iz nemškega vira smo posneli tudi te podatke). Nemčija ve, da ji bo iz prekmorskih držav vedno težje nabavljati sirovine in kmetijske pridelke. Zato forsira uvoz iz balkanskih držav. Na drugi strani pa se Nemčija zaveda, da lahko postanejo baš te države najboljši odjemalci nemških proizvodov, če se bo dvignila kupna moč kmeta v podonavskih in balkanskih državah.

Devizni trg

Zadnje čase se vedno bolj množe glasovi, da se nahaja dolar v fazi stabilizacije. Ti glasovi temelje na vesti, da je zakladni urad odpravil omejitve v kupčevanju s tujimi valutami. Ravno tako smatrajo za ugodno znamenje sporazum med Rooseveltom in bankami. Mogoče pa je tudi že prišlo do sporazuma z Londonom, tako, da je računati tudi s stabilizacijo funta.

Angleški funt je sicer nekoliko oslabel, vendar je ta slabost samo tehničnega značaja. Poleg tega pa so oslabele tudi zlate devize, kar je v zvezi z velikimi prenosi kapitala s celine na Angleško. To dokazujejo tudi čvrsti tečaji državnih papirjev v Londonu. Tudi obrestna mera je v Angliji zelo padla, tako, da računajo finančni krogi z možnostjo znižanja sedanje diskontne obrestne mere 2 na 1.5 odstotka.

Devizna spekulacija se je polastila belgijskega franka. Belgijska vladna kriza je zopet oživila diskusije o bodoči valutni politiki Belgije in eventualni odstopitvi od zlatega standarda, ki je pa malo verjetna. Zadnje dni se je belga držala komaj nad spodnjo zlato točko. Pomagala pa je Belgiji vzdrževati tečaje »Banque de France«, kar je zelo značilno za ozko zvezo obeh narodov.

Zaradi teh operacij in ker se drži dolar na zgornji zlati točki, se je že opazil majhen odtok zlata iz Francije, ki pa ne bo imel nobenih večjih posledic, ker so zlate zaloge Banque de France radi njene previdne politike tako velike, da prenesejo še tako znaten odtok.

*

Stanje Narodne banke. K včerajšnji objavi izkaza Narodne banke za 8. november objavljamo še tele podrobnosti. Podlaga se razdeli sledeče (vse v milj. Din, v oklepajih razlika v primeri z izkazom za 31. oktober) zlato 1.808.6 (plus 1.5), valute o. 167 (plus o. 122), devize 173.03 (plus 3.96), skupno podlaga 1.981.77 (plus 5.58), posojila: menična 1.599.6 (— 3.2). lombardna 236.4 (— 1.7), skupno posojila 1.836.0 (— 4.8, ne pa kot smo pomotoma poročali plus 4.8). Med pasivi so se obveznosti po vidu razdelile: državne terjatve 4.35 (plus 1.11), žirovni računi 583.8 (plus 74.5), razni računi 641.04 (— 25.06), skupno obveznosti po vidu 1.231.34 (plus 51.9) milj. Din.

Lesna banka. V »Jugoslovanskem Lloydu« čitamo, da se pripravlja ustanovitev posebne lesne banke v naši državi. Strokovnjaki, ki bodo o tem razpravljali, se bodo sestali še ta mesec v Belgradu. — Taka akcija je kaj značilna in kaže, kakšne posledice ima vedno bolj in bolj dejstvo, da smo ostali brez dobro poslujočega bančnega sistema in da je zadnji čas, da obnovimo naše denarstvo.

Nova delniška družba. V Zagrebu je osnovana delniška družba »Toplina«, za racionalno kurjavo in industrijske zgradbe. Ustanovni občni zbor družbe bo 29. novembra v Zagrebu.

Produkcija živega srebra v Italiji je znašala letos v prvih 9 mesecih t. l. 347 ton, dočim je znašala v istem času lani 453 ton. Izvoz pa je narastel od 584 ton za 9.87 milj. lir. v prvih 8 mesecih lani na 783 ton v vrednosti 12.63 milj. lir v prvih 8 mesecih letos.

Borza

Dne 15. novembra 1934.

Denar

Danes je narasla le Praga, neizpremenjeni so ostali tečaji Bruslja in Curiha, dočim so vse druge devize popustile.

V zasebnem kliringu je ostal na naših borzah avstrijski šiling neizpremenjen 8.10—8.20. Grški boni v Zagrebu 29.15—29.85, v Belgradu 29.50 bl. Angleški funt je danes popustil v Zagrebu na 229.55 do 231.15, v Belgradu pa na 231.70—233.30. Španska pezeta v Belgradu 5.75 bl.

Ljubljana. Amsterdam 2308.18—2319.54, Berlin 1369.03—1379.83, Bruselj 795.79—799.73, Curih od 1108.35 do 1113.85, London 170.14—;71.74, Newyork 3386.05—3414.31, Pariz 224.88—226, Praga 142.56—143.42, Trst 291.68—294.08.

Promet na zagrebški borzi 31.632 Din.

Curih. Pariz 20.28, London 15.37, Newyork 307.875, Bruselj 71.725, Milan 26.32, Madrid 42.025, Amsterdam 208.05, Berlin 123.70, Dunaj 73.10 (57), Stockholm 79.25, Oslo 77.20, Kopenhagen 68.60, Praga 12.85. Varšava 58, Atene 2.925, Carigrad 2.49, Bukarešta 3.05, Buenos-Aires 0.7775.

Vrednostni papirji

Tendenca za državne papirje je danes oslabela in so tudi tečaji bili več ali manj nižji. Negotovost je povzročila da danes promet ni bil znaten in je znašal na zagrebški borzi: vojna škoda 700 kom. in 100.000 nom. v begluških obveznicah.

Ljubljana. 70% inv. pos. 70 bl., agrarji 41 bl., vojna škoda 330—332, begl. obv. 56—57, 8% Bler. pos. 60—63, 7% Bler. pos. 52—54, 7% pos. Drž. hip. banke 64—66.

Zagreb. Drž. papirji: agrarji 39.50—40.50, vojna škoda 333—335 (335.50, 337), 12. 333—336 (336, 337, 338), 6% begl. obv. 56—57.50, 12. 56.50—58, 8% Bler. pos. 63—64, 7% Bler. pos. 53—53.75, 7% pos. DHB 63—64. Delnice: Nar. banka 4150 den., Priv. agr. banka 210—215, Osj. sladk. tov. 120—140, Bečkerek sladk. tov. 750 bl., Osj. livarna 135 bl., Impex 50 den., Trboveljska 100—105.

Belgrad. Drž. papirji: 7% inv. pos. 69—71, agrarji 40—40.50, vojna škoda 334—334.50 (335, 333.50), 12. 334—335 (335), 6% begl. obv. 55.50—56 (56), 12. 55.50—56.50 (56), 8% Bl. pos. 61.50—62.50 (62), 7% Bler. pos. 52.50—54, 7% pos. DHB 64—67. Delnice: Nar. banka 4200—4230 (4200), Priv. agr. banka 211.50—212.50 (213, 210).

Žitni trg

Novi Sad, 15. nov. 1934. Pšenica: bč. okol. Novi Sad 104—106; bč. okol. Sombor 103—105; sr. in sbč. 105—107; bč. ladja Tisa 116—118; bč. ladja Begej 115—117; bč. in ban. ladja Donava 115—117; slav. 112—114; srem. 108—109; gbn. 104—106; jbn. 103—105. — Rž: bč. 102—104. — Koruza: bč. srem. kval. 54—56; bč. in srem. suš. 61—63; bč. in srem. dec.—jan. 56—58; ban. garant. kval. 51—53; ban. suš. 58—60; srem. suš. ladja 69—70; mixad ladja 64—66. — Otrobi: bč. in sr. 75—77; bn. 74—76; bč. ladja 79—81. — Tendenca neizpr. Promet srednji.

Živina

Sejem za prašiče. Sejem za prašiče, v sredo, 14. t. m., je bil dobro založen; kupčija pa je bila slaba. Prignali so 252 svinj in 175 prascev, skupaj 427 rilcev. Od teh so prodali 90 komadov. Povprečne cene za kg žive teže so bile sledeče: pršutarji 5—6 Din, debele 6—7 Din mrtve teže 9.50 Din; plemenske svinje od 200—600 Din ena; prasci stari 7—12 tednov od 70—180 Din eden. Prihodnji sejem za prašiče bo 21. t. m.

Hmelj

Savinjska dolina: Zadnjih štirinajst dni je v hmeljski kupčiji povpraševanje zopet živahnejše. Cene so ostale pri tem sicer nespremenjene in se plačuje 15—40 Din za kg, vendar pa je presoja kakovosti vedno bolj mila in sedaj že tudi prej le kot drugo- in tretjevrstno ocenjeno blago doseže 25—35 Din za kg. Sicer pa je ocenjevanje blaga po različnih kupcih zelo različno in prav tako tudi cena. Računa se, da je iz prve roke prodanega že nad 80% letošnjega pridelka.

Vojvodina: Pretekli teden je hmeljska kupčija zopet nekoliko oživela in se plačuje sedaj 10—35 Din za kg. Prodanega je iz prve roke že blizu 90% pridelka. Zadnje dni je bilo tudi za starejše letnike nekaj zanimanja.

Najvišje cene, plačane zadnji čas za najboljši hmelj raznih provienc, so bile naslednje:

Nemčija (Spalt) . . .	97 Din za kg
Češkoslovaška (Žatec) .	87 Din za kg
Francija (alzaški) . .	46 Din za kg
Jugoslavija (savinjski) .	39 Din za kg
Poljska (wolinjski) . .	35 Din za kg
Belgija (Alost) . . .	28 Din za kg
Amerika (Oregon) . .	25 Din za kg

Vse cene na inozemskih tržiščih so preračunane po pariteti v Curihu.

Splošno: Občutno pomanjkanje predvsem v barvi prvovrstnega in res brezhibnega hmelja je povzročilo ponovno hausse za tako blago, ki pa je iz prve roke v glavnem že razprodan. Izgleda, da izvozna trgovina še ni krita in da se bo tudi v barvi nekoliko slabše blago še presojalo mileje in prišlo tako na svoj račun.

Sport

Hašk, prvak Zagreba, v Ljubljani

Nedeljski simpatični gost Primorja, Zagrebški Hašk, se je po letošnjih slabih začetnih uspehih v predtekmovanju prvenstva države od tekme do tekme izboljševal in končno sigurno zasedel prvo mesto v zagrebški skupini pred našim predstavnikom Primorjem. Tudi nadaljnje tekme za jugosl. kup je odigral v znamenju vidnega izboljšanja forme svoje enajstorice, in zaradi tega beležil krasne rezultate v borbi z najboljšimi klubi iz Belgrada, Zagreba in splitskim Hajdukom.

Rezultati, ki jih je letos dosegel proti Primorju, poraz z 3:1 v Ljubljani in neodločen izid v Zagrebu, so tedaj dajali moštvu Primorja malo prednost, toda izboljšanje forme v zadnjem času, je napravilo Haška enakovrednim nasprotnikom Primorja.

Izenačenost moči obeh moštev, borba dveh različnih sistemov, ki se jih poslužujeta obe enajstorici, Hašk predvaja namreč tipično prizemno kombinatorno igro, za katero je potrebna velika tehnika, Primorje pa polvisoko igro, katere glavna odlika so prodornost zlasti preko krila, velika hitrost in vzdržljivost, bodo povzročile, da bo tekma vseh 90 minut skrajno napeta in njen izid do konca negotov.

Ker sta tudi obe enajstorici porok, da bo srečanje odigrano skrajno ferno, bo to srečanje nad vse zanimivo za vse prijatelje lepe nogometne igre, ki ji bodo prisostvovali sigurno v prav velikem številu.

Pričetek tekme ob 14.45.

Službene objave GZSP

Nujno se naprošajo klubi iz Rateč, Kranjske gore, Dovje-Mojstrana, Bohinja, Bleda in Lesc, da pošljejo takoj, in sicer najkasneje do 18. novembra tajništvu podzveze sledeče podatke: 1. Kako ste bili v splošnem zadovoljni z minulo zimsko sezono. 2. Katere napredke, oziroma kakšne nedostatke ste ugotovili. 3. Kakšen je bil poset vašega delokroga. (Po možnosti številčno.) 4. Splošne pripombe glede tujskega prometa v vašem okolišu. 5. Kakšni so izgledi v vašem kraju za predstoječo zimsko sezono. 6. Kolikšna je kapaciteta za sprejem tujcev. 7. Kakšne zimskosportne naprave že imate, oziroma kakšne imate v projektu. 8. Točen program vseh zimskosportnih prireditev in kakšne vrste. — SK Bratstvo, TK Skala, ASK Gorenjec ter vsi ostali klubi, ki so v posesti lastnih smučarskih domov, naj podzvezi takoj dostavijo lepe posnetke njihovih domov ter označenih krajev in bližnjega smučarskega terena, kakor tudi kratek opis, koliko kilometrov je oddaljen od železniške postaje in od katere, višino, koliko kurljivih sob je na razpolago, cena prenočiščem, cena prehrane, cena celodnevnega penzijona, število sob, število postelj. — Istočasno se pozivajo vsi klubi, da morajo najkasneje do 19. novembra dostaviti podzvezi njihove programe: na propozno dospele se uprava pod nobenim pogojem ne bo ozirala. Po sklepu seje širše uprave bo podzvezno prvenstvo 12. in 13. januarja v Lescah; to prvenstvo bo odprto za vse podzveze. Klubski dan bo 6. januarja, mladinski klubski dan 20. januarja, podzvezno prvenstvo v slalomu in smuku bo na Rožci v iz. vedbi TK Skale, Jesenice; datum se bo določil naknadno. Podzvezni mladinski dan bo na Jesenicah, v primeru slabega vremena v Mojstrani; datum se določi naknadno. Podzvezno smukaško prvenstvo bo predvidoma v januarju, v izvedbi ASK Gorenjca. Vseslovansko zvezno državno prvenstvo bo od 22. do 27. januarja. FIS-ine prireditve se bodo vršile od 15.—18. februarja na Češkoslovaškem, tekme Male zveze pa bodo od 2. do 5. februarja na Pokljuki.

Opozarjajo se vsi klubi, ki še niso poravnali članarine za leto 1933/34 in za leto 1934/35, ali ki so eventualno podzvezi še kaj dolžni, da isto poravnajo najkasneje do 15. decembra, ker po tem roku se klubom neprekinično zabranijo vse prireditve, njihovim članom pa startanje na vseh tekmah, ki jih prirejajo člani JZSZ. Klubi naj takoj uredijo verifikacijo ter obvezne zdravniške preglede svojih članov; dnove pregledov bo uprava javila prihodnje dni. Klubi naj si preskrbe vse potrebne tiskovine. Za vse prireditve, odobrene od podzveze, naj pošljejo klubi razpise svojih prireditev najmanj deset dni pred tekmo, zapisnike tekem pa štiri ure po tekmi. Glede kršenja teh predpisov glej kazenski in verifikacijski pravilnik. Klubi naj takoj javijo imena oseb, ki bodo urejevala vremensko poročevalsko službo. Klubi naj posvetijo vso pozornost mladini ter naj v to svrho ustanovijo v svojih klubih mladinske odseke, kakor to predvideva mladinski pravilnik GZSP. Svoje odseke naj takoj prijavijo centralnemu mladinskemu odseku podzveze, kakor tudi naj prijavijo imena voditeljev teh odsekov. CMO GZSP bo priredil v teku sezone na območju GZSP več predavanj; člani, ki se za ta predavanja zanimajo, naj to takoj prijavijo podzvezi. Klubi naj tudi polagajo mnogo pozornosti na obnašanje njihovega članstva. Člani naj prirejajo — kjer je to le mogoče — brezplačne smuške tečaje za mladino in začetnike, vendar naj vsak tak tečaj pravočasno prijavijo podzvezi. Klubi naj skrbijo za izvedbo zimskih markacij, kakor izsekavanje prehodov, ker le na ta način se lahko računa na splošni dotok smučarjev. Pri smuški vzgoji se je treba ozirati tudi na to stran. — Vzame se na znanje ostavka g. Stanka Ravnika in g. Albina Smoleja; na mesto Ravnika se kooptira g. Viktor Brum, na mesto Smoleja g. Matevž Frelih. Vzame se na znanje odbor SK Dovje-Mojstrana; predsednik Jože Zupan, tajnica Minca Rabič. Z ozirom na dopis ministrstva za telesno vzgojo naroda z dne 7. novembra se opozarjajo vsi člani GZSP, da bo imenovano ministrstvo reševalo prošnje samo onih klubov, ki so v statistiki tega ministrstva. Vse klube naprošamo, da nas točno obveščajo o svojem delovanju ter redno računajo naše predloge in objave, da nam s tem olajšajo težavno delo, ter pripomorejo k čimvečjemu razmahu smuškega sporta. Zato bodite z delom točni in ne zadržujte nas z vašimi netočnimi odgovori in z netočnim delovanjem. Končno se opozarjajo klubi, da podzveza v teku sezone ne bo zdajala dovoljenj za prireditve, razen v res izjemnih primerih in če bo klub prosil za odobritev termina vsaj mesec dni prej. — Smuk! — Tajnik I.

*

O priliki balkanskih nogometnih tekem v Atenah, ki bodo koncem meseca decembra t. l., priredi »Putnik«, Belgrad, poseben vlak v Atene. — Do Belgrada bo polovična vožnja. V slučaju, da se kdo želi udeležiti tega izleta, naj se obrne za točnejše podatke na »Putnik«, Ljubljana.

Že 40 narodov za olimpijske igre! Doslej se je prijavilo že 40 narodov za prihodnje olimpijske igre, ki bodo, kakor znano, leta 1936 v Berlinu. Tudi za bivanje atletov so že vse poskrbeli. Moški atleti bodo nastanjeni v olimpijski vasi, dočim bodo atletinje dobile svoja udobna bivališča v novem poslopju v Sportforumu, kjer bodo pozneje stanovale dijakinje. Za atletinje je tako preskrbljeno, da si boljše ne moremo misliti; najvažnejše je to, da bodo stanovale proč od mestnega vrveža, obenem pa zraven olimpijskega stadiona. — Za olimpijsko stafeto, o kateri je naš list že obširneje poročal, in ki gre tudi skozi našo državo, so se doslej izjavile štiri države, in sicer: Češkoslovaška, Madjarska, Bolgarija in Nemčija. Vse navedene države so sprejele predlog Nemčije v celoti.

Zanimivosti z olimpijskih priprav za leto 1936

Ker smo tako rekoč v zimi, začnimo kar pri zimskem sportu. Priprave v Garmisch-Partenkirchenu so velikanske in Nemčija hoče na vsak način pokazati, da bodo njihove olimpijske igre najbolje organizirane in pripravljene v vsakem pogledu. S polno paro se dela na vseh sportnih prostorih, ki pridejo v poštev za zimsko olimpijado. Nemci upajo, da se bo zbralo ob priliki zimskih tekem najmanj sto tisoč gledalcev v Garmisch-Partenkirchenu. Za drsalni sport bo pripravljen prostor 100×105 m, ki bo ves z ledom pokrit. Na sredi tega prostora pa bo specialno negovana ploskev v izmeri 20×60 m; na tem prostoru bodo vse drsalne borbe ter hokej tekme. Tribune na drsalnem stadionu bodo imele prostora za nad deset tisoč gledalcev. O skakalnicah smo že pred nedavnim govorili; za danes ponovimo samo še to, da bodo prvovrstno pripravljene, prav tako, kakor so vsi ostali prostori, kjer se bo vršila zimska olimpijada. — Tudi priprave drugih narodov so izredno velike. Vse kaže, da se bo na tej zimski olimpijadi bila gigantska borba za prva mesta. Finci bodo že to zimo pričeli s specialnim treningom. Pod vodstvom Armas Palmarosa bodo najprej izbrali 28 najboljših dolgoprogašev ter za kombinacijo, ki pojdejo v letošnjem novembru v poseben tečaj v Sotkamo v severni Finski. Izmed teh bodo izbrali olimpijske kandidate. Razume se, da so v tečaj poklicali same »kanonce«. — Čehoslovaki so angažirali za olimpijskega trenerja Norvežana Einar Elvruma, Španci pa njegovega rojaka Per Johnsona. Italijani so povabili za skoke nekega Norvežana, za slalom in smuk pa Avstrijca Leo Gasperlea, glede trenerja za dolge proge so pa še v dogovoru s Finci.

Tudi avstrijski lahkoatleti so se že zganili. Kakor hitro jim je bila zasigurana podpora od strani vlade, že so izvedli prve priprave za trening. Za lahkoatlete bodo angažirali inozemskega trenerja, ki bo vzgojil na Dunaju ter v provinci zadostno število pomagačev, ki bodo potem po njegovih navodilih ter pod njegovim nadzorstvom vodili treninge raznih atletov. V to svrho bodo zbrali 30 do 50 lahkoatletov, ki bodo zaenkrat po trikrat tedensko vežbali na Dunaju, potem pa pojdejo v provinco, kjer bodo skupno z onimi iz province trenirali. Ta skupni trening bo trajal nekako šest tednov in potem pojdejo vsi kandidatje na avstrijska državna prvenstva, kjer se bodo šele izbrali potrebni atleti za olimpijado.

Jasno, da Nemci svojih sportnikov ne zanemarjajo, temveč jih s podvojeno, potrojeno silo pripravljajo za velike svetovne borbe, ki se bodo vršile na njihovih tleh. Ne samo to, da so se z vsem svojim aparatom vrgli na propagando in organizacijo te olimpijade, temveč hočejo tudi v prvovrstno prirejenih arenah prvačiti. Vse sportne organizacije so na delu, vse pripravljajo z mrzlično naglico svoje atlete za težki boj. Ker je v Nemčiji najmočneje razvita telovadna organizacija, ki ima tudi največ članov, in ker je v Nemčiji telovadba tako rekoč doma, je razumljivo, da so prav telovadci najagilnejši. Kakor znano se vrše na olimpijskih igrah samo tekme v orodnih in prostih vajah, kar je zlasti za tako zvane »orodjarce«, katerih imajo Nemci v izobilju, kot nalašč. To se je videlo že v Budimpešti in se najbrž nismo motili, ko smo že tedaj prerokovali, da bodo Nemci na berlinski olimpijadi prvi. Ako bodo še vaje na krogih v toliko spopolnili, kot je potrebno, potem jim zmaga najbrž ne odide. Najnevarnejši nasprotniki jim bodo sedanji svetovni prvaki Švicarji, dalje Madjari, Finci, Italijani, od Slovanov pa Čehoslovaki in Jugoslovani. Čehoslovaki bi bili tudi kandidatje za prvo mesto, če bi bila še lahka atletika zraven; a ker te ni, njihovi izgledi niso baš rožnati. Kako resno se pripravljajo Nemci, kaže že dejstvo, da imajo v letošnjem novembru, ob priliki svojih orodnih prvenstev, prvo izbirno tekmovanje, h kateremu je pripuščenih samo sto kandidatov in izmed teh jih bodo potem zbrali potrebno število za nadaljnji trening. — Nemški bokserji pa imajo prvi pregled svojih moči za olimpijske igre aprila 1935. Tudi ti bodo izbrali svoje kandidate, ki jih bodo potem trenirali po posebnem načrtu do olimpijade.

Huda bo borba na prihodnji olimpijadi, kakor kažejo vse priprave, najostrejše in ogorčene bitke bodo za prva mesta, in kdor bo postal prvak na berlinski olimpijadi, ta si bo ta naslov pošteno zaslužil. Kajti že doslej je od 55 povabljenih narodov prijavilo svojo udeležbo 39, in sicer: Afganistan, Argentina, Avstralija, Belgija, Bolgarija, Čile, Kolumbija, Češkoslovaška, Danska, Kitajska, Nemčija, Estlandija, Finska, Francija, Grčija, Haiti, Holandska, Indija, Italija, Japonska, Kanada, Letonska, Luksemburška, Mehika, Nova Zelandija, Norveška, Avstrija, Filipini, Poljska, Portugalska, Romunija, Švedska, Švica, Španija, Južna Afrika, Jugoslavija, Turčija, Madjarska, Amerika.

Kako naj bokser trenira

Bivši svetovni mojster v boksu Jack Dempsey, kateremu so svoječasno v dolgih kolonah peli slavo vsi svetovni časopisi, daje sedaj bokserjem, ki so v treningu, ta-le navodila:

»Najvažnejše se mi zdi delo v naravi. Jaz sem svoječasno milje daleč tekel, in to mi je napravljalo veliko veselje. Moji spremljevalci so začutili sicer utrujenost in so iskali primernega prostora, kjer bi se lahko odpočili. Vedno je bil moj cilj popolna utrujenost, ki mi je pripomogla do sladkega spanja. Med tekom ali med hojo se boksam s svojo senco. Jaz sicer nisem noben tekač in tudi nimam posebnega veselja do teka, a sem kljub temu, z ozirom na svojo postavo, pretekel že dolge proge. In to mi je noge tako utrdilo, da nisem čutil niti najmanjše motnje v dihalnih organih.

Ako bi mogel, bi ostal vse življenje v naravi. Zrak, sonce, voda in hrana, so elementi, ki napravijo močnega moža.« Glede samega treninga pa je to-le povedal:

»Trening in mehanično delo nimata ničesar skupnega. To povdarjam radi tega, ker je vse polno mladih bokserjev, ki so mnenja, da se morajo držati pravil, če si hočejo zasigurati napredek v boksu. Toda šlej ko prej bodo bridko razočarani. Vsem, ki trenirajo, bi mogel reči samo eno: Skrbite, da se boste na treningu ravno tako dobro počutili, kakor doma. Izogibajte se melanholije!

Najvažnejše med treningom je to, da se bokser popolnoma koncentrira, da deluje duh in telo v popolni harmoniji. Kdor boksa vsak dan z enim in istim bokserjem, je vse drugo prej nego dober. V spremembi tiči napredek. Vsako nevaronst enostranosti je odklanjati. Čim več mož imamo na razpolago, s katerimi se boksamo, tem večja je vse stranost udarcev. In tako je pravilno.

To je nekaj navodil, ki so mi pripomogli do najvišjih uspehov. Navodila pa so pokazala, da poklicni boks ni za vsakogar. Zato naj se ne pusti navdušena mladina preslepiti od sreče in visokega naslova.«

NARODNO GLEDALIŠČE V LJUBLJANI

DRAMA (Začetek ob 20)

Petek, 16. novembra: Zaprto.
Sobota, 17. novembra: *Bratje Karamazovi*. Izven. Znižane cene od 20 Din navzdol.
Nedelja, 18. novembra ob 11: *Snegulčica*. Otroška predstava. Izven. Znižane cene od 30 Din navzdol. — Ob 15: *Hlapci*. Izven. Znižane cene od 20 Din navzdol. — Ob 20: *Glembajevi*. Izven. Znižane cene od 20 Din navzdol.

OPERA (Začetek ob 20)

Petek, 16. novembra: *Traviata*. Red C.
Sobota, 17. novembra: *Hovanščina*. Red B.
Nedelja, 18. novembra: *Mignon*. Premiera. Izven.

MARIBORSKO GLEDALIŠČE

Petek, 16. novembra: Zaprto.
Sobota, 17. novembra ob 20: *Gugalnica*. Premiera. Bloki veljajo.
Nedelja, 18. novembra ob 15: *Idealen soprog*. Znižane cene. Ob 20: *Gugalnica*.

Naznanila

Ljubljana

1 *Kino Kodeljevo*. Drevi in jutri ob 20 velikanski film »Revolucija mladine«.

1 *Nočno službo imajo lekarne:* mr. Bahovec, Kongresni trg 12; mr. Leustek, Resljeva cesta 1, in mr. Komotar, Vič.

LJUDSKA UNIVERZA V LJUBLJANI

Javno predavanje univ. prof. dr. Radojčića Nikole: *»Zgodovinski lik viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja«* bo v ponedeljek, 19. novembra. — *Socialnogospodarski tečaj* bo v torek, 20., in v četrtek, 22. novembra od 19.15 do 20. — Tečaj *Naša država* pa bo v sredo, 21., in v petek, 23. novembra od 19.15 do 20. Oba tečaja bosta na državni trgovski akademiji na Bleiweisovi cesti. — *Vpisovanje v tečaje* Ljudske univerze je vsak dan, razen ob nedeljah in praznikih, od 10 do 12 in od 17 do 18.30 v pisarni na Kongresnem trgu 1, II. Dijaki, študentje in brezposelni dobe legitimacije brezplačno, ostali pa po Din 10 za tečaj.

Drugi krajl

Vojnik. Društvo »Šola in dom« na meščanski šoli ima svoj občni zbor v nedeljo, 18. novembra ob 8 zjutraj. Na dnevnem redu je med drugim zanimivo predavanje g. dr. Žgeča, profesorja v Celju. Starši in prijatelji mladine ne bodo zamudili tega predavanja.

Cerkveni vestnik

Stolna kongregacija Marijinega varstva ima danes, v petek, 16. t. m., ob 17 redni shod. Po možnosti polnoštevilno!

Radio

Programi Radio Ljubljana:

Petek, 16. novembra: 11.00 Šolska ura: Reševanje na morju (Viktor Pirnat) 12.15 Plošče 12.50 Poročila 13.00 Čas, plošče 18.00 Pota sodobne diplomacije (Ruda Jurčec) 18.20 Radijski orkester 18.40 Literarna ura: Zbrani spisi Fr. Erjavca (prof. France Vodnik) 19.00 Nacionalna ura: Djordje Petrović Karadjordje 19.25 Radijski orkester 19.55 Jedilni list, program za soboto 20.00 Prenos iz Zagreba 22.00 Čas, poročila, Radijski orkester.

Sobota, 17. novembra: 12.15 Plošče 12.50 Poročila 13.00 Čas, plošče 18.00 O patentih, modelih, vzorcih in žigih (inž. Drago Mattanovich) 18.20 Plošče 18.50 Francoščina (prof. Prezelj) 19.20 Nacionalna ura: 40 dnevnica viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja) 19.50 Jedilni list, program za nedeljo 20.00 Zunanjepolitični pregled (dr. Jug) 20.20 Slovenske narodne žalne pesmi pojo »Fantje na vasi« 20.40 Radijski orkester, vmes čas in poročila 22.00 Duet: klavir in harmonij (gg. Neffat in Svetel).

Drugi programi:

PETEK, 16. novembra. *Beograd:* 19.10 Schubert in Grieg 20.30 Zagreb — *Zagreb:* 20.30 Klavirski trio 21.00 Vokalni koncert 21.30 Nadaljevanje koncerta klavirskega tria — *Dunaj:* 17.25 Klavirska glasba 19.40 Slovanski mojstri (Dvořak in Čajkovski) 21.20 Plošče (slavni mojstri) 22.10 Radijski orkester 23.50 Dunajska glasba — *Budimpešta:* 18.05 Orkestralni koncert 19.30 Opera »Othelo«, Verdi 22.30 Ciganska glasba 23.00 Vojaška godba — *Milan-Trst:* 17.10 Vokalni koncert 20.45 Prenos iz opere — *Rim-Bari:* 16.00 Perosijev koncert 20.45 Opera »Kapitan Fracissa«, Costa — *Praga:* 17.00 Komorna glasba 19.10 Pevski kvartet 19.30 Vesela igra s petjem »Neotesana četvorica«, Wolf-Ferrari — *Bratislava:* 19.30 Opera »Onjegin«, Čajkovski — *Varšava:* 19.00 Lahka glasba 20.15 Orkestralni in klavirski koncert 23.05 Plesna glasba — *Nemčija:* 20.15 Schumannov koncert — *Berlin:* 20.50 Neznani junak 21.40 Zabavni koncert — *Königsberg:* 20.50 Opera »Don Carlos«, Verdi — *Hamburg:* 19.00 Klavirski in vokalni koncert 20.50 Nižjenemški šivalski ep — *Vratislava:* 19.00 Plesna glasba 20.50 Igra — *Lipsko:* 18.40 Plesna glasba 20.50 Igra »Rop saksonskega princa« — *Köln:* 20.50 Monakovo — *Frankfurt:* 18.40 Orkestralni koncert 20.50 Veseloigra »Hokus-pokus«, Götz — *Stuttgart:* 19.00 Radijski orkester 21.25 Redke uverture — *Monakovo:* 19.20 Vokalni koncert 20.50 Kako so peli pred 500 leti — *Strassburg:* 21.30 Orkestralni koncert (iz Pariza, dirigira Toscanini) — *Zürich:* 20.00 Romantična čarobna opera »Undina«, Lortzing.

Mali oglasi

Službe iščejo

Brivski pomočnik

prvovrsten v moški stroki in bubi striženju, išče službo. — Franjo Berglez, Kralja Petra 32, Celje. a

Službodobe

Zagrebško pletilno podjetje

išče za takojšnji nastop prvovrstno pletiljo, povsem samostojno v prikrojevanju pletenega blaga, kot vodilno moč, ter nekoliko pletilj, ki so že dalje časa delale v pletilni industriji. V poštev pridejo samo samostojne in spretne moči. Takojšnje ponudbe na upravo »Slov.« pod št. 13023. (b)

Denar

Posojila

na vložne knjižice daje Slovenska banka, Ljubljana, Krekov trg 10

Stanovanja

Enosobno stanovanje

z balkonom, parketirano, in soba s posebnim vhodom - na Borštnikovem trgu - se odda. - Poizve se v gostilni Usenik, Dolenjska cesta. (č)

Trisobno stanovanje

takoj oddam. Riharjeva ulica 6. (č)

Posestva

Pozor!

Več gozdnih parcel in travnik naprodaj na prostovoljni dražbi dne 18. novembra t. l. ob pol 2 v gostilni Karol Jeršin, Rudnik. — Informacije: Rudnik št. 2. (p)

Objave

Preklic

Vincekovič Elizabeta obžaluje žalitev, ki jo je izrekla dne 30. 10. 1934 na Tyrševem trgu v Ptuju glede g. Peric Rudolfa. Vincekovič Elizabeta.

Prodamo

PREMOG DRVA IN Karbo pakete

pri **Iv. Schumi**
Dolenjska cesta
Telefon štev. 2951

Namočeno polenovko

zopet dobite vsak petek pri I. Buzzolini, za škofijo. (l)

Usnjeni suknjiči

pumparce — najboljši nakup. A. Presker, Sv. Petra cesta 14.

Z dolgoletno uporabo

falzificiranih grenčic pokvarjene prebavne organe krepite z domačo, naravno **Jordan grenčico.** Dieta ni potrebna. — Lastnik Rupp, Beograd, Čika Ljubina 18-I.

Trgovci, obrtniki,

gospodinje! Radi izpraznitve zaloge prodajam iz skladišča po najnižjih cenah razno kuhinjsko posodo, orodje itd. V račun vzamem tudi hranil. knjižice Kmetske posojilnice ter Ljudske posojilnice za polno vrednost. Ne zamudite ugodne prilike. Stanko Florjančič, železnina, Resljeva cesta 3. (Vhod skozi dvorišče.) (l)

S. Rebolj & drug

Gosposvetska cesta 13

Vam nudi globoke

otroške vozičke

že za

Din 500·—

Dalje tudi vsakovrstne tricikije, hoverderje, avtomobilčke, gugalne konje, vozičke za punčke itd. za Miklavža po reklamnih cenah

Naprodaj:

6% obligacije Ljubljanske, noži za ribanje zelja, železen štedilnik, štedilnik za vzidanje, verige za les, konjska prs. oprema, luksuzne sani, stara okna in vrata, srebrna ura z verižico, vinta, stara strešna opeka. Streliška ulica 33. (l)

Separatorje

— posnemalnike (Milchentrahmungsmaschinen) — za 300 do 500 litrov v uri, v dobrem stanju — proda radi delne likvidacije od 1800 Din naprej mlekarna Bernhard, Maribor. (l)

IZNEVERIL jo je njen puder!

Včasih je imela blesteč nos, včasih debele plasti pudra, kar je bilo videti še grše. Če bi bila le poznala skrivnost »mat odraza«!

Navadni pudri absorbirajo naravno vlago kože. Potem se kaj hitro pretvarjajo v blesteče testo. Kemiki pa so iznašli način proizvodnje pudra, ki »ne apsorbira«. To je patentirani način Tokalona. Zato že enkratna uporaba pudra Tokalona daje baržunast videz nalik rožnatim listom, ki ostane ves dan.

Dražesten »mat odraz« pudra Tokalona Vam bo dal trajno ljubkost tako naravnega videza, da bo ostal puder sam popolnoma neopažen. Recite grdemu blesku zbogom, zbogom za vedno recite debeli in grdi plasti pudra. Kupite še danes škatlo pudra Tokalona.

BREZPLAČNI VZOREC: Vsak čitatelj tega lista more dobiti zelo okusno kaseto s kremo Tokalon (rožne ali bele barve) ter puder Tokalon različnih nijans. Pošljite Din 5.— v poštnih znamkah za poštnino, omot in druge stroške na naslov: Hinko Mayer i drug, Odio 10-B, Zagreb, Praška ul. 6,

Plošče - gramofone

Izposojamo, zamenjavamo, prodajamo in kupujemo

„ELEKTROTON"
LJUBLJANA
Tavčarjeva ulica 3

NAJLEPŠA

MIKLAVŽEVA DARILA

KAKOR: križe in zraven pripadajoče svečnike najnovejše moderne oblike, lepe kipe, slike, podobice, krasne okvirčke za fotografije in razglednice, albume za razglednice in fotografije, spominske knjige, fin in eleganten pisemski papir v blokih in mapah, vse šolske potrebščine, slikanice za deco in druga primerna darila Vam po konkurenčnih cenah nudi

Podruž. Jugosl. knjigarne

H. NIČMAN, Ljubljana, Kopitarjeva ul. 2

Kraljica peči

patent

Kuri se s premogom, drvmi in vsakovrstnim drugim gorivom. — Gori od zgoraj navzdol in razgreva vse prostore z enkratnim naložen em

10 do 40 ur neprestano.

Ne kadi in ne smrdi, je dosledno ekonomična, zato najcenejša peč.

Tovarniška zaloga za dravsko banovino v Ljubljani Kolodvorska ulica št. 26.

Zahtevajte prospekt in obisk zastopnika

RADO NIPIČ, Ljubljana, Miklošičeva c. 11

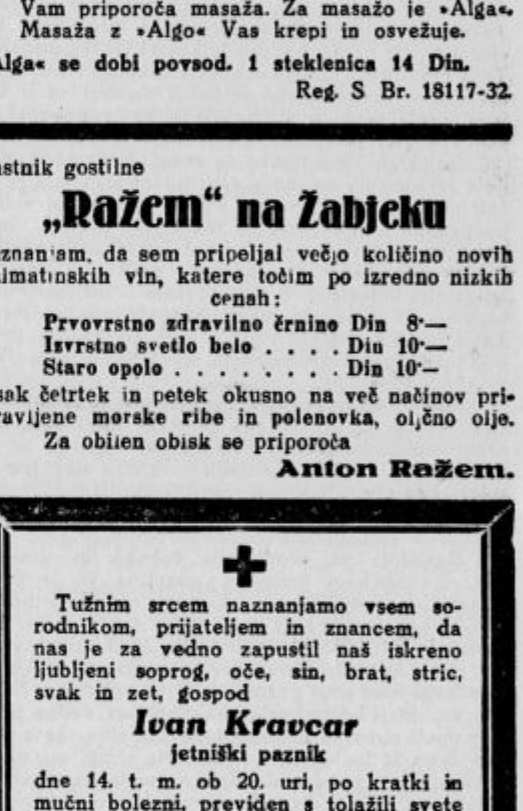

STAREJŠIM OSEBAM GRENIJO REVMATIČNE BOLEČINE STAROST

Vsem, ki trpite na revmatizmu, bolečinah v kosteh, zbadanju, išiasu, zobobolu, glavobolu, se Vam priporoča masaža. Za masažo je »Alga«. Masaža z »Algo« Vas krepi in osvežuje.

»Alga« se dobi povsod. 1 steklenica 14 Din.
Reg. S Br. 18117-32.

Lastnik gostilne

„Ražem" na Žabjeku

naznanjam, da sem pripeljal večjo količino novih dalmatinskih vin, katere točim po izredno nizkih cenah:

Prvovrstno zdravilno črnino Din 8·—
Izvrstno svetlo belo . . . . Din 10·—
Staro opolo . . . . . Din 10·—

Vsak četrtek in petek okusno na več načinov pripravljene morske ribe in polenovka, oljčno olje.

Za obilen obisk se priporoča

Anton Ražem.

✚

Tužnim srcem naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da nas je za vedno zapustil naš iskreno ljubljeni soprog, oče, sin, brat, stric, svak in zet, gospod

Ivan Kravcar

jetniški paznik

dne 14. t. m. ob 20. uri, po kratki in mučni bolezni, previden s tolažili svete vere.

Pogreb nepozabnega pokojnika bo v petek, dne 16. novembra 1934 ob 4. uri popoldne izpred mrtvaške veže splošne bolnišnice k Sv. Križu.

Ljubljana, Št. Peter, dne 15. nov. 1934.

Globoko žalujoča
Kravcar Alojzija, soproga,
s hčerko **Sonjo** in ostalim sorodstvom.

Alja Rahmanova: 79

Zakoni v rdečem viharju

Dnevnik ruske žene

Sedaj je šele razumel. Usede se poleg mene, na obrazu se mu pojavi skrb, boža mi roko in reče počasi:

»Ne, ne bom se obrnil na naše zastopstvo, hočem najprej počakati, kaj pove jutri GPU. Če se obrnem do našega poslanika, je izgon neizogiben. In vprašanje je, če ne bo GPU prestreglo brzojavke, ako mu jo pošljem.«

*

Gostje so odšli. Otmar spi, otrok spi. Jaz ne morem spati. Pozorna sem na vsak glas, na vsak šum. Pes na dvorišču laja; morda prihajajo po naju? V dimniku tuli vihar, na okna udarjajo ledene igle. O, kakšna muka! Nenadoma me prešine strašna misel. Kaj pa, če naju sploh ne puste do meje, če bova med potjo, na kakšni majhni postaji izginila, kakor se je že mnogim zgodilo? Najino smrt hočejo! Nič več se mi ne zdi tako strašna misel, da bova morala nekje v tujini, brez sredstev, z ogromnimi težavami začeti čisto iz nova. Da bi le še živela, živela! Kjerkoli v kakem kotu kot berača, samo da bi živela! In sedaj me nenadoma prevzame edina želja: čim prej iz Rusije, daleč proč od Rusije; le ne teh večnih muk, neprestanega strahu pred ječo, pred vsakim šumom! Na tuje, na tuje! Ven iz Rusije z njenim GPU, z njenimi ječami in streljanjem, streljanjem brez konca... Moja ljubezen do domovine gine, strah pred GPU rase; sovraštvo do Rusije se me polašča, samo ena misel me navdaja: »Proč! Proč!«

Grem v kabinet in se usedem k pisalniku. Pokrit je s papirji, velikimi in malimi, na enakih lističih je gradivo za najlno knjigo, ki bi bila v dveh letih dovršena. Ostala bo nedokončana, zakaj kmalu naju ne bo več v Rusiji ali sploh... Oh, ne smem dokončati svoje misli!

Rokopisov ni mogoče vzeti s seboj, ker so stenografirani, in kar je stenografiranega, ne puste čez mejo. Prepisati jih je tehnično nemogoče. Listam po tesno pisanih papirjih in zgrabi me neizrekljiva bol. Kdo more dojeti, kaj se pravi, ne dokončati dela dolgih let, ker so ti vzeli ne samo delo, ampak tudi gradivo?

Kaj naj sedaj počneva z njimi? Naj jih pustiva tu? Pri kom? Da pripraviva v nesrečo tistega, ki jih bo vzel, če jih bo sploh hotel kdo prevzeti? Ostane samo en izhod: sežgati, vse sežgati... Prekladam list za listom. Ne berem; zakaj, kako bi mogla prebrati, kar sva napisala v petih letih, skoro dan za dnem?

Kako ljubim vse te liste! Najina bodočnost so, najino življenjsko delo; in sedaj vidim, da je bilo zastonj. Jasno mi je, da moram vse nemudoma sežgati, vsak trenutek lahko pridejo, in če najdejo stenografične zapiske, sva izgubljena...

In sežgala sem, kar sem ljubila kakor lastno življenje, lastno dušo: delo petih let, najino življenjsko delo.

Kaj poreče Otmar, ko zve, da sem sežgala njegovo knjigo? Bo-li mogel preboleti, bo-li mogel razumeti, da je bilo potrebno, neogibno potrebno?

Ne najdem pokoja, grem v obednico, sedem na zofo in si živo predočim, kako se bova vozila, kako bodo v enakomernih, brezkončnih sunkih drdrala kolesa... In spet se mi porodi misel: Bova li dospela do meje? In če dospeva, kaj bova tam, kako bova živela? Toda ali ni vseeno, če snaživa čevlje ali karkoli, da naju le izpuste, dado živeti?

In sedaj mi pride nenadoma na misel: Kaj, če ni morda izgon delo osebnega maščevanja? Natančno se še spominjam dne pred tremi meseci, ko je imel Otmar prvič posla s strašnim GPU-jem. Bil je ravno na univerzi in šla sem kakor navadno ponj. Tedaj sem srečala dijakinjo, ki mi je rekla, da je bil Otmar po telefonu pozvan na GPU. V strahu sem pohitela tja in vprašala pred vrati sedečega vojaka GPU-ja, če je moj mož še notri; rekla sem, da sem dijakinja in bi rada zvedela, ali bo prišel k drugi uri ali ne. To sem povedala tako mirno in hladnokrvno, da mi je mož takoj verjel in telefoniral gori, če docent Wagner kmalu pride. Sporočil mi je odgovor: Tovariš docent ne more priti, ker ima zgoraj še opraviti v važni zadevi. Morala sem zapustiti GPU in sem se gotovo štirideset minut sprehajala na nasprotni strani ulice in vsa v strahu pričakovala moža. Končno je prišel. Nekaj časa sva šla molče; potem sem ga vprašala, kaj je bilo.

»Predložili so mi, naj tajno poročam GPU-ju, kar se govori v vseučiliških vrstah.«

»In ti?«

»Odklonil seveda; moral sem pa podpisati, da ne bom tega nikomur povedal, sicer bom ustreljen.«

Sedaj sem se nenadno spomnila tega in mrzla groza me je obšla. Spomnila sem se, da mi je Otmar pravil, kako je načelnik GPU-ja bolj in bolj zardeval, ko je Otmar ponudbo odklonil, in je nazadnje rdeč ko kuhan rak vprašal, da-li je to njegova zadnja beseda, in kako je potem na Otmarjevo končno odklonitev vzel košček papirja in nanj napisal opombo o molčanju in jo dal Otmarju podpisati, ne da bi črhnil. Čemu so takrat izbrali prav njega? Pač zato, ker je bil tujec in bo kot tak, kakor so mislili, raje pripravljen izdajati svoje tovariše. Ali ker so ga vsi profesorji čislali kot poštenega, odkritega človeka in bi vsakega drugega prej sumili nego njega.

Da, sedaj vidim, da ni najin izgon nič drugega ko maščevanje zaradi Otmarjeve odklonitve. Bodoli profesorji kdaj zvedeli, da sva morala zato iz Rusije, ker jih Otmar ni hotel izdati? — — —

Dunjaša prinese samovar v sobo; ura je že sedem, skoz okno se škrebi bledo jutro. Začudivši se me pogleda sočutno in, kakor se mi dozdeva, nekako nezaupljivo in zvedavo. Morda so ji že naročili, naj naju opazuje. Ne da bi kaj rekla, spet odide. Dolgo že služi pri nas; odkrito mi je vdana, pa še ne vpraša, kaj se mi je zgodilo; tako je v strahu pred GPU! Če ne bi slutila, da izhaja nesreča od GPU-ja, bi me skušala tolažiti; tako pa molči.

Dunjaša se vrne in zakuri v veliki peči; tudi oče pride v obednico z aktovko in uradno čepico v roki, veselega, nadepolnega obraza.

»No, nalij urno čaja!« reče.

Stopim k samovaru, ki prijazno brni in brbota kakor včeraj, kakor pred tednom, pred letom in vedno, vse čase. Ko nalivam čaj, se pomirim, navadno jutranje občutje mi potolaži razburjene živce. Spijem skodelico in strah se položе, moči se mi vrnejo.

Oče vstane in odvije luč, kajti zunaj je že dan. Časopis, ki ga je bral, odloži, dene neke papirje v aktovko in slutim, da bi rad nekaj rekel. Gre v prednjo sobo in obleče kožuh, galoše, in palica mu pade na tla. Spet se vrne v sobo v kožuhu, s kučmo na glavi, z aktovko pod pazduho; mirno, kakor da govori službeno, reče:

Za »Jugoslovansko tiskarno« v Ljubljani: Karel Ceč. Izdajatelj: Ivan Rakovec. Urednik: Viktor Cenčič.